

BIBLIJA

TRIDESET I PRVI TJEDAN ČITANJA

SRPANJ 2017.	STARI ZAVJET	NOVI ZAVJET
152. dan čitanja, ponedjeljak, 3. srpnja	1Mak 1,1-3,45	Iv 16,4-24
153. dan čitanja, utorak, 4. srpnja	1Mak 3,1-6,27	Iv 16,25-33
154. dan čitanja, srijeda, 5. srpnja	1Mak 6,28-9,49	Iv 17
155. dan čitanja, četvrtak, 6. srpnja	1Mak 9,50-11,53	Iv 18,1-27
156. dan čitanja, petak, 7. srpnja	1Mak 11,54-14,49	Iv 18,28-19,15

Može se reći da 1. i 2. knjiga o Makabejcima pripovijedaju povijest židovskog ustanka pod vodstvom Matatije i njegovih sinova za oslobođenje ispod vlasti Seleukovića, ali na neobičan način. Ta borba nije ispričana kronološki, tako da bi 2 Mak bila nastavak onog što je rečeno u 1 Mak. Naprotiv, obje knjige govore o istim događajima, ali ih svaka na svoj način tumači. Samo naizgled je riječ o vojnoj moći i utjecaju, o političkom identitetu naroda i razgraničenju prema poganskim osvajačima. Glavna briga je posvećena borbi za daljnju egzistenciju Izraela kao naroda Božjega, a to je moguće samo ako hram i Tora ponovo počnu određivati život. To je bivalo sve teže otkako je 198. pr. Kr. završilo vrijeme vladavine Ptolomejevića (Egipćana), a vlast preuzeli Seleukovići koji su nastojali svim silama Židove helenizirati. Posebno je bilo teško pod vlašću Antioha IV. Epifana (175-164. pr. Kr.) koji je bitno ograničio prakticiranje židovske religije. Zabranio je obrezanje kao znak saveza, a hram je obeščastio tako što je dao u njega postaviti Zeusov kip. Mnogi su Židovi otpali od vjere otaca, a među vjernima je sve više rastao otpor koji je doveo do ustanka.

Junačka borba Makabejaca

Značenje imena Makabejci nije do kraja jasno. Može se izvesti od hebrejske riječi *makkebet*, što znači *čekić* ili *malj*. To bi izražavalo odlučnost i snagu te junačke obitelji. No to ime može biti i kombinacija početnih hebrejskih slova poznate riječi iz Mojsijeve pjesme u čast Jahvi: »*Tko je kao ti, Jahve, među bogovima*« (*Mi Kamoha Be-elim, Hašem?*). U tom slučaju ime Makabejci slavilo bi Jahvinu vjernost i njegovu snagu. Židovski povjesničar Josip Flavije obitelj Makabejaca naziva i Hasmonejcima po njihovu rodozačetniku Hasmonu. Prva knjiga o Makabejcima je jedina biblijska knjiga u kojoj se povijest početaka hasmonejske velikosvećeničke i vladalačke dinastije pripovijeda iz njihova vlastitoga kuta gledanja, i to s neskrivenim simpatijama. U očima autora to je »koljeno onih ljudi od kojih je dolazio spas Izraelu« (1 Mak 5, 62). Kao što je Bog nekoć po sucima i kraljevima svoj narod, njegovu zemlju i hram izbavljao od neprijatelja, tako se u najnovijoj povijesti pokazao izbaviteljem po Judi Makabejcu i njegovoj braći.

31. tjedan, 152. dan čitanja, ponedjeljak, 3. srpnja: 2017.

1Mak 1,1-3,45 Iv 16,4-24

Hram i Zakon (Tora)

U teološkome pogledu 1Mak želi učvrstiti vlast Makabejaca, ali ne zbog vlasti već puno više zbog uspostave i trajnoga osiguranja Izraela kao naroda Božjega na temeljima hrama i Tore. Zato se vrijeme vlasti Šimuna, zadnjega Makabejca, opisuje kao mesijansko vrijeme. U Izraelu vladaju mir, radost, klicanje i sreća. Zarobljenici su se vratili svojim kućama, neprijatelji su protjerani iz zemlje. Tora je ponovno u središtu života, a hram je sjajno obnovljen. Ostaje dojam kao da se tim idealiziranjem Šimunove vladavine žele postaviti mjerila za sadašnjost i budućnost, posebice za vrijeme vladavine njegova sina Ivana Hirkana. Teološkim usredotočenjem na hram i Toru autor želi integrirati i one skupine u narodu koje su bile protiv borbe Makabejaca. On im neizravno poručuje da i oni svoje ciljeve mogu ostvariti samo zajedno s Makabejcima. Bez obzira je li riječ o hasidima, esenima ili farizejima, svi su oni priželjkivali narod Izrael obnoviti na temeljima hrama i Tore. Autor pritom ne zaboravlja naglasiti kako ostvarenje toga cilja treba zahvaliti Bogu (usp. 1 Mak 4, 30).

Poruka Druge knjige o Makabejcima

Knjiga se sastoji od dvaju uvodnih pisama egipatskim Židovima za Blagdan sjenica te pripovijedanja o djelima Jude Makabejca. Te prvotno samostalne tekstove međusobno povezuje slavlje u čast posvete hrama. Središte teologije u 2 Mak jest jeruzalemski hram. Izreke o hramu kreću se unutar dvaju polova: s jedne strane, to je njegova trajna ugroženost od unutarnjih i vanjskih neprijatelja, a s druge strane, njemu je zajamčeno spasenje od Boga. Hram ugrožavaju opaki ljudi, a Bog ga štiti i kažnjava zločince služeći se pritom hrabrošću Jude Makabejca. Zato su u 2 Mak tako važni mučenici koji i svoj život daju za te ideale. S tim je povezana i ideja uskrsnuća kao konačne nagrade za žrtvovani život. Ta u židovstvu relativno mlada ideja uskrsnuća tijela prvi je put povezana s govorom o mučenicima i njihovoj nagradi. Čišćenje i ponovna posveta hrama predstavljaju vrhunac cijele knjige. Uvođenje godišnjega slavlja Blagdana sjenica treba poslužiti trajnom sjećanju na taj čin. Jer, hram je znak i jamstvo Božje nazočnosti i vjernosti svome narodu. Za autora neraskidivo jedinstvo čine hramska služba Božja prema propisima Zakona, sloboda grada Jeruzalema od tuđinske vlasti, sloboda vršenja Zakona i milosna Božja naklonost.

Prva knjiga o Makabejcima

I. UVOD

I. UVOD

Aleksandar i njegovi nasljednici

1 Aleksandar Makedonac, sin Filipov - tada već gospodar Grčke - provali iz zemlje Kitima i potuče Darija, kralja perzijskog i medijskog, i zakralji se namjesto njega. ²Povede mnoge ratove, zauze tvrđave i poubija kraljeve zemlje. ³Dopro je do nakraj svijeta i poplijenio mnoge narode. Sva zemlja pred njim umuknu, a srce se njegovo uznese i uzoholi. ⁴Sakupi silnu vojsku, podloži svojoj vlasti krajeve, narode i vladare da mu plaćaju danak. ⁵Konačno pade u postelju i uvidje da mu je umrijeti. ⁶Sazva svoje službenike, odličnike koji su s njim rasli od mladosti, i još za života razdijeli im svoje kraljevstvo. ⁷Tako, pošto je kraljevao dvanaest godina, Aleksandar umrije. ⁸A njegovi časnici preuzeše vlast, svaki na svome području. ⁹Svi se oni poslije njegove smrti okruniše, a tako nakon njih i njihovi sinovi. Tako se godine i godine množilo zlo na zemlji.

Antioh Epifan i prodor helenizma u Izrael

¹⁰Od njih dođe grešni izdanak Antioh Epifan, sin kralja Antioha, koji bijaše talac u Rimu. On se zakralji godine sto trideset i sedme kraljevstva grčkoga. ¹¹U one dane nađoše se u Izraelu ljudi opaki koji stadoše uvjeravati mnoge: "Hajde da sklopimo savez s narodima svojim susjedima, jer otkako se od njih odijelismo, snađoše nas mnoga zla." ¹²I mnogima se to svidjelo.

¹³Stoviše, požuriše se neki od naroda i odoše kralju, koji im dopusti da se povedu za poganskim običajima. ¹⁴I sagradiše u Jeruzalemu borilište, kako to običavaju pogani, ¹⁵prepraviše svoje obrezanje i otpadoše od svetog Saveza. Ujarmiše se s poganima i prodaše se da čine zlo.

Prvi pohod na Egipat i pljačka Hrama

¹⁶Kad je Antioh učvrstio svoju vlast, poduze da svom kraljevstvu podvrgne Egipat pa da kraljuje dvama kraljevstvima. ¹⁷Provali u Egipat sa silnom vojskom, s bojnim kolima i slonovima, s konjicom i velikim brodovljem. ¹⁸I

zametne rat protiv Ptolemeja, kralja egipatskog, koji pred njim uzmače i pobježe. Padoše mnogi nasmrt ranjeni. ¹⁹I tako oni zagospodariše egipatskim utvrđenim gradovima i poplijeniše Egipat. ²⁰A pošto je potukao Egipat, Antioh se godine sto četrdeset i treće vrati i krene protiv Izraela. Uziđe na Jeruzalem sa silnom vojskom. ²¹Drsko prodre u Svetište i zaplijeni zlatni kadioni žrtvenik, svijećnjak sa svim, priborom, ²²stol za prinošenje hljebova, sudove za žrtve ljevanice, kaleže, zlatne kadionice, zavjese, vijence i sav zlatni ures na pročelju Hrama, koje ogoli. ²³Zaplijenio je sve srebro i zlato, oteo dragocjeno posuđe i opljačkao tajne riznice koje je mogao pronaći. ²⁴Oplijenivši sve to, vratio se u svoju zemlju, pošto je izvršio pokolj i izgovorio silno bogohulstvo. ²⁵U Izraelu nastao opća tuga po svim mjestima.

²⁶Zastenjaše poglavari i starješine, obnemogoše mladići i djevojke - ljepota ženska sva uvenu.

²⁷Mladoženje udariše u tužaljke; a nevjeste po ložnicama prokukaše.

²⁸Sva se zemlja tresla od žalosti nad svojim stanovnicima, sav se dom Jakovljev obukao u sramotu.

Porezi i utvrđenje Jeruzalema

²⁹Nakon dvije godine posla kralj u gradove judejske nadglednika poreza, koji dođe u Jeruzalem s jakom vojskom. ³⁰Najprije im je lukavo govorio o miru, i oni mu povjerovaše. Zatim iznenada navalili na grad, potuče ga teškim udarcima i pogubi mnoštvo Izraelaca.

³¹Opljačka grad, zapali ga vatrom i sruši mu kuće i zid unaokolo. ³²Žene i djecu učiniše sebi robljem i porazdijeliše među sobom stoku.

³³Zatim su obzidali Davidov grad velikim i jakim zidom, s gordim kulama, i tako im postade utvrdom. ³⁴Ondje smjestiše opaki ološ, ljude protivne Zakonu, koji se tu osiliše.

³⁵Nagomilaše tu oružja i hrane i pohraniše plijen koji poplijeniše u Jeruzalemu.

I tako se tu stvorilo neprijateljsko gnijezdo.

³⁶Postade to zasjeda Svetišću, za sve vrijeme opak protivnik Izraelu.

³⁷Proliše krv nevinu naokolo Svetišća i oskvrnuše sveto mjesto.

Prva knjiga o Makabejcima

I. UVOD

II. MATATIJA POKREĆE SVETI RAT

³⁸Zbog njih pobjegoše žitelji jeruzalemski i grad postade naselje stranaca.

Jeruzalem postade tuđina porodu svome, i djeca ga njegova napustiše.

³⁹Svetište njegovo opustje k'o pustinja, blagdani mu se okrenuše u žalovanje, subote u porugu, a slava njegova u ništavilo.

⁴⁰K'o nekoć slava njegova, namnožila mu se sramota, i sav se ponos njegov okrenu u tugovanje.

Antioh nameće poganske običaje

⁴¹I napisa kralj proglas svemu svom kraljevstvu da svi moraju postati jedan narod i svaki mora ostaviti svoje običaje. ⁴²I svi se narodi pokoriše kraljevoj naredbi. ⁴³I mnogi Izraelci prihvatiše njegovo bogoštovlje i počеше žrtvovati idolima i ne svetkovati subotu. ⁴⁴A kralj posla u Jeruzalem, i u ostale judejske gradove, poslanice po glasnicima da se svi imaju povesti za običajima tuđinaca koji su u zemlji, ⁴⁵pa da se u Hramu dokinu paljenice, klanice i ljevanice; da se više ne svetkuju subote i blagdani; ⁴⁶da se onečisti Svetište i sveti narod; ⁴⁷da se podignu oltari, sveti gajevi i idoli pa da im se žrtvuju svinje i nečiste životinje; ⁴⁸da se više ne obrezuju djeca, da se onečiste svakom nečistoćom i gnusobom ⁴⁹i tako zaborave Zakon i izmijene sve običaje. ⁵⁰Tko se ne pokori kraljevoj naredbi, osuđen je na smrt. ⁵¹Kralj je svem kraljevstvu napisao proglase takva sadržaja i postavio je nadglednike nad svim narodom da se to provede. Svim je judejskim gradovima, svakomu napose, zapovjedio da prinose žrtve. ⁵²I pridružiše im se mnogi od naroda, svi oni koji su otpali od Zakona, i zla velika učiniše u zemlji. ⁵³Takvi primoraše Izraela da se skriva u svakojakim zbjeglištima.

⁵⁴Petnaestoga dana mjeseca Kisleva, godine sto četrdeset i pete, sagradio je kralj na oltaru za žrtve paljenice Grozotu pustoši. I u susjednim judejskim gradovima podigoše žrtvenike. ⁵⁵I palili su tamjan na vratima kuća i po trgovima. ⁵⁶A u koga nađoše knjige Zakona, razderaše ih i baciše u vatru. ⁵⁷Ako bi otkrili da tko čuva svitak knjige Saveza ili da pristaje uza

Zakon, po kraljevoj je odluci bio ubijen. ⁵⁸Takvo nasilje provodili su mjesec za mjesecom nad Izraelom, nad svakim koga bi po gradovima otkrili. ⁵⁹Dvadeset i petoga u mjesecu prinostili su žrtve na žrtveniku podignutu na oltaru za paljenice. ⁶⁰Po toj zapovijedi pogublivali su žene koje su dale obrezati svoju djecu; ⁶¹objesili bi im o vrat dojenčad i smaknuli ih zajedno sa svim njihovim domom i s onima koji su izvršili obrezanje.

⁶²Uza sve to, mnogi od Izraela ostadoše postojani i pokazahu se hrabri te nisu jeli od nečistih jela. ⁶³Radije su išli u smrt nego da se onečiste hranom ili da oskrvnu sveti Savez. I tako su umirali.

⁶⁴Uistinu, strašan gnjev bijaše nad Izraelom.

II. MATATIJA POKREĆE SVETI RAT

Matatija i sinovi

2 U one dane Matatija, sin Ivana Šimunova, svećenik iz koljena Joaribova, ode iz Jeruzalema i udari sjedište u Modinu. ²A imao je pet sinova: Ivana prozvana Gadi, ³Šimuna prozvana Tasi, ⁴Judu prozvana Makabej, ⁵Eleazara prozvana Avaran, Jonatu prozvana Afus. ⁶Videći kakva se bogohulstva zbivaju u Judeji i u Jeruzalemu, Matatija ⁷zavapi:

"Jao, zar se zato rodih da gledam zator svog naroda i zator Svetoga grada pa da besposlen sjedim dok nam ga predaju u ruke neprijatelja - Svetište naše u ruke tuđinaca?"

⁸Svetište njegovo postade k'o čovjek bez časti, ⁹posuđe, slava njegova, za plijen opljačkano; nejačad njegova po trgovima poklana, mladići njegovi hrana oštrim mačevima!

¹⁰Ima li naroda kojemu ne pripade dio našega kraljevstva, koji ne prigrabi sebi plijena našega?!

¹¹Sav mu je nakit otet, slobodu zamijeni s ropstvom.

¹²Gle, Svetište naše - ljepota i slava naša - opustje, oskrvnuše ga pogani!

¹³Čemu nam život?"

¹⁴I razdrije Matatija i njegovi sinovi svoju odjeću, navukoše kostrijet i proplakaše gorko.

Prva knjiga o Makabejcima

II. MATATIJA POKREĆE SVETI RAT

Otpor Matatijin

¹⁵Uto kraljevi ljudi, poslani da sile na otpad, dođoše u Modin da prinude na žrtvovanje.

¹⁶Mnogi su od Izraela prišli k njima. Ali Matatija i njegovi sinovi ostadoše postojani.

¹⁷Kraljevi ljudi priđu Matatiji i stanu ga nagovarati: "Ti si čovjek ugledan u ovom gradu, častan i utjecajan; uz tebe su tvoji sinovi i braća. ¹⁸Priđi dakle prvi i izvrši zapovijed kraljevu, kao što to učiniše drugi narodi, ostali Judejci i preostalo stanovništvo Jeruzalema, pa ćeš i ti i tvoji sinovi ući u krug kraljevih prijatelja i bit ćete čašćeni srebrom i zlatom i mnogim darovima."

¹⁹Matatija im jakim glasom odgovori: "Neka se i svi narodi pod kraljevom vlašću njemu pokore tako te svaki od njih odstupi od bogoštovlja svojih predaka i privoli njegovim naredbama, ²⁰ja i moji sinovi i sva braća moja slijedit ćemo Savez otaca svojih. ²¹Ne dalo Nebo da ostavimo Zakon i zapovijedi. ²²I zato ne možemo poslušati kraljevih naloga da prestupimo svoje bogoštovlje ni udesno ni ulijevo."

²³Tek što je on to kazao, a Židov neki priđe pred očima sviju da prema kraljevoj zapovijedi žrtvuje na žrtveniku u Modinu. ²⁴Vidje to Matatija, razgnjevi se i srce mu zadrhta, obuzet pravednim gnjevom, potrči i zakla ga na žrtveniku. ²⁵U isti čas ubi i kraljeva čovjeka koji je silio na žrtvovanje i obori žrtvenik. ²⁶Tako provali njegova gorljivost za Zakon kao nekoć Pinhasova protiv Zimrija, sina Šalumova. ²⁷Matatija tada stade vikati gradom iza glasa: "Svaki koji gori ljubavlju za Zakon i stoji uza Savez, neka ide za mnom." ²⁸I pobjegoše u gore on i njegovi sinovi, ostavivši u gradu sve svoje.

Napad u subotu

²⁹Mnogi tada kojima je bilo stalo do pravednosti i do pravde pobjegoše u pustinju ³⁰sa svojom djecom i ženama i sa svom stokom, jer se zlo oborilo na njih. ³¹I bi javljeno kraljevim ljudima i posadi koja bijaše u Jeruzalemu, u Davidovu gradu, da su ljudi koji su prekršili kraljevu zapovijed odbjegli u

pustinjska skrovišta. ³²Jaka vojska dade se za njima u potjeru i stiže ih. Svrstaše se protiv njih, spremni da zametnu s njima bitku u dan subotnji. ³³I poručioše im: "Dosta je! Izidite, pokorite se kraljevu nalogu da spasite život!"

³⁴Ali im oni odgovoriše: "Ne izlazimo i nećemo se pokoriti kraljevu nalogu da skvrnemo dan subotnji." ³⁵Napadoše ih bez oklijevanja. ³⁶A oni im nisu uzvraćali: ni da bi se kamenom na njih nabacili, a kamoli da se utvrde u svojim skrovištima. ³⁷"Umririmo svi," govorahu, "u svojoj nedužnosti. Svjedoče nam nebo i zemlja da nas ubijate nepravedno." ³⁸I zagna se vojska na njih u samu subotu te izginuše svi oni sa svojom djecom i ženama i stokom - oko tisuću duša.

Matatijin otpor

³⁹Doznaše za to Matatija i njegove pristalice i proplakaše gorko: ⁴⁰"Ako učinimo svi mi tako", rekoše jedan drugomu, "kao ova naša braća, i ne pođemo u boj protiv pogana za svoj život i za svoje svetinje, ubrzo će nas istrijebiti sa zemlje." ⁴¹I tako toga dana donesoše odluku: "Tko god nas napadne u dan subotnji, vojevat ćemo protiv njega da svi ne izginemo kao što izgiboše braća naša u zbjegovima."

⁴²Pridružila im se i zajednica Hasidejaca, poizbor junaka u Izraelu, sve ljudi odanih Zakonu. ⁴³I svi drugi koji su bježali od progonstva pridruživali se njima, i tako im je raslo pojačanje. ⁴⁴Prikupila se tako cijela vojska te su udarali u svom gnjevu na krivce i u svojoj srdžbi na bezakonike. Ostali se razbježaše - da se spase - po poganskim zemljama. ⁴⁵A Matatija i njegove pristalice stanu obilaziti i razvaljivati žrtvenike. ⁴⁶Silom su obrezivali neobrezane dječake koje bi našli na području Izraela. ⁴⁷Progonili su drske tuđince. I pothvat im je uspijevao. ⁴⁸Zaštitili su tako Zakon od ruku pogana i kraljeva i ne dadoše da osili sila grešnička.

Matatijina oporuka i smrt

⁴⁹A kada se Matatijini dani primicahu kraju, reče on svojim sinovima:

Prva knjiga o Makabejcima

II. MATATIJA POKREĆE SVETI RAT

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

"U ovo vrijeme, gle, osilila se drskost i pogrdi; nastalo je doba razora i ljutog gnjeva.

⁵⁰Djeco moja! Gorljivo se zauzmite za Zakon i život svoj izložite za Savez naših otaca.

⁵¹Spominjite se djela što ih oci naši izvršite u svoje vrijeme. Steći ćete tako slavu veliku, bit će vam besmrtno ime.

⁵²Nije li se Abraham vjeran pokazao u kušnji i nije li mu to uzeto u pravednost?

⁵³A Josip je u svojoj nevolji očuvao zapovijed i postao gospodar Egipta.

⁵⁴Pinhas, otac naš, nosio se gorljivošću i primio je obećanje vječnog svećeništva.

⁵⁵Jošua je ispunio nalog i postao sucem Izraela.

⁵⁶Kaleb je u zboru bio svjedok istini i zato mu pripade baština u zemlji.

⁵⁷Davidu, jer bijaše pobožan, kraljevsko je prijestolje zauvijek dano u baštinu.

⁵⁸Ilija, jer bijaše gorljiv borac Zakona, bi uznesen na nebo.

⁵⁹Hananija, Azarja i Mišael vjerom se spasiše iz plamena.

⁶⁰Daniel zbog svoje nedužnosti bi izbačen iz lavljih ralja.

⁶¹Razmotrite i vidite iz koljena u koljeno: svi koji se u nj uzdaše ne poklekoše nikada.

⁶²Ne strašite se prijetnja grešnikovih, jer slava bezbožnikova za gnojište je i za hranu crvima.

⁶³Danas se visoko diže, sutra ga već naći ne možeš: u prah svoj se vratio, propale mu osnove.

⁶⁴Junaci mi, djeco, budite; Zakona se čvrsto držite da se u njem proslavite.

⁶⁵Evo vam Šimuna, brata vašega: znam ga, čovjek je razuman; slušajte ga uvijek, on će vam biti otac! ⁶⁶Juda Makabej, poizbor junak od svoje mladosti, bit će vam vojskovođa i zapovijedat će u ratu protiv pogana. ⁶⁷Skupite oko sebe sve koji vrše Zakon i osvetite svoj narod. ⁶⁸Milo za drago vratite poganima i držite se propisa Zakona."

⁶⁹Tada ih Matatija blagoslovi i bi pridružen svojim ocima. ⁷⁰Umro je u godini sto četrdeset i šestoj; sahraniše ga u grobnici otaca njegovih u Modinu. Oplakao ga je sav Izrael.

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA (166.-160. prije Krista)

Pohvala Judi Makabeju

3 Matatiju je naslijedio sin njegov Juda Makabej. ²Podupriješe ga sva njegova braća i sve pristalice njegova oca i oduševljeno povedoše rat Izraelov.

³On proširi nadaleko slavu svoga naroda.

Poput diva on se u oklop obukao, bojno oružje sebi pripasao.

Mnoge je bojeve zametnuo, oštrim mačem tabor štiteći.

⁴Premac lavu svojim djelima, postade k'o lavić što za plijenom riče.

⁵Gonio je otpadnike, trag im njušeći; palio je tlačitelje svoga naroda.

⁶Od straha pred njim dah im prestajao, bezakonici pred njim drhtahu. Spasenje se ruci njegovoj posrećilo.

⁷Mnogog kralja on je ojadio, a Jakova djelima obradovao.

Dok je vijeka blagoslivljat će se uspomena njegova.

⁸Obilazio gradovima Jude da istrijebi iz njih bezbožnike, od Izraela srdžbu da odvрати.

⁹Do krajeva zemlje ime mu doprlo, oko sebe sabra raspršene.

Prvi Judini uspjesi

¹⁰Apolonije sabra pogane i velika vojska krenu iz Samarije da zavojšti na Izraela.

¹¹Saznao za to Juda, pa ga presrete, potuče ga i ubi. Mnogi nasmrtno ranjeni pogiboše, a ostali pobjegoše. ¹²Oplijeniše ih, a Juda sebi prisvoji mač Apolonijev i nosio ga je u boju svega svog života.

¹³Kad je Seron, sirska vojvoda, čuo da je Juda skupio oko sebe ljude, zbor vjernih, spremnih da svaki čas krenu u rat, ¹⁴reče: "Steći ću ime i proslavit ću se u kraljevstvu ako se zaratim s Judom i sa svima njegovima koji preziru kraljevu riječ." ¹⁵I krenu i uzađe s njim snažna vojska bezbožnika da ga potpomognu i da se osvete sinovima Izraelovim.

¹⁶Dok je uzlazio uza strmen Bet Horona,

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

ispriječi mu se Juda sa šakom ljudi. ¹⁷Kad ovi ugledaju vojsku koja je izlazila na njih, rekoše Judi: "Kako će se oduprijeti nas šačica tome silnom mnoštvu? K tome smo obnemogli, cio dan bez hrane." ¹⁸A Juda im odgovori: "Lako se može dogoditi da i šačica ljudi uklješti mnoštvo. A Nebu je svejedno izvojevati spasenje s mnogima ili sa šačicom." ¹⁹Pobjeda u ratu ne zavisi od jačine vojske, jer nam od Neba dolazi jakost. ²⁰Ovi izlaze na nas u premoći drskosti i bezakonja, da istrijebe nas i naše žene i djecu našu i da nas oplijene, ²¹a mi vojujemo za goli život i za svoje svete uredbe. ²²Zato će ih Gospod pred našim očima satrti, i ništa se ne bojte."

²³Tako reče i obori se iznenada na njih i razbi Serona i svu njegovu vojsku. ²⁴Naže za njima niz kosinu Bet Horona sve do ravnice. Pade ih kakvih osam stotina ljudi, a ostali pobjegoše u Filisteju. ²⁵I zavlada strah pred Judom i braćom njegovom i obuze prepast sve okolne narode. ²⁶Do kralja doprije ime njegovo i po svim se narodima pripovijedalo o Judinim djelima.

Lizijino namjesništvo

²⁷Kad je sve to čuo kralj Antioh, planu on gnjevom i posla da se skupe sve snage njegova kraljevstva - vojska silna. ²⁸Otvori svoje riznice i isplati vojsku za godinu dana i naredi da bude spremna za svaku priliku. ²⁹Uto opazi da presušuje blago u njegovim riznicama i da su mu državni dohoci sve manji zbog razdora i udaraca kojima je izmučio zemlju zatirući zakone koji postojahu odiskona. ³⁰Poboja se dakle da neće, kako je već bivalo, imati odakle podmiriti troškove i smoći darove što ih je prije dijelio padašnom rukom, premašujući u tom svoje prethodnike. ³¹U toj je tjeskobi odlučio poći na Perziju da prigrabi danak od zemalja i da tako namakne mnogo novca.

³²Ostavi Liziju, čovjeka ugledna, kraljevskog roda, da vodi državne poslove od Eufrata pa do egipatske granice. ³³I povjeri mu skrbništvo nad svojim sinom Antiohom sve dok se on ne vrati. ³⁴Pređa mu polovicu svoje vojske s bojnim slonovima i dade mu naredbe o svemu što je naumio, osobito o stanovnicima Judeje i Jeruzalema: ³⁵da se pošalje na njih vojska, da

se satre i istrijebi snaga Izraelova i preostatak Jeruzalema, pa da se izbriše i spomen na to mjesto, ³⁶a onda da se na svem onom području nasele tuđinci i njima da se razdijeli njihova zemlja.

³⁷Tada kralj povede sa sobom ostalu polovicu vojske i krenu iz Antiohije, prijestolnice svoga kraljevstva, godine sto četrdeset i sedme. Prijeđe preko Eufrata i poče se probijati kroz gornje krajeve.

Gorgija i Nikanor provaljuju u Judeju

³⁸Lizija je izabrao Ptolemeja, sina Dorimenova, Nikanora i Gorgiju, muževe junačne, prijatelje kraljeve. ³⁹S njima posla četrdeset tisuća pješaka i sedam tisuća konjanika da navale na Judeju i da je opustoše po zapovijedi kraljevoj. ⁴⁰I pokrenu se sva ta vojska, stiže do Emausa i utabori se ondje u nizini. ⁴¹Kad se o tome pročulo među trgovcima u onomu kraju, uzeše oni mnogo srebra i zlata i okova te dođoše u tabor da Izraelce pokupuju kao roblje. A zavojevačima se pridružila vojska iz Sirije i drugih zemalja.

⁴²Juda pak i njegova braća vidješe da se množe zla i da su se vojske utaborile na njihovu području, a saznali su i za kraljeve naredbe da im se narod zatre i uništi. ⁴³Rekoše tada jedni drugima: "Podignimo narod svoj od propasti i pođimo u rat za narod svoj i za svetinje svoje!" ⁴⁴I sazvaše sav zbor da se svi sprema za boj i da se pomole i vapiju za milost i milosrđe.

⁴⁵Opustje Jeruzalem kao pustinja.

Ne bijaše nikog od sve djece njegove da uđe ili da iziđe.

Po Svetištu se gazilo,
u Tvrđavi se nastaniše stranci,
poganima posta svratište.
Jakovu je radost iščezla,
umuknula mu frula i citara.

Evandjelje po Ivanu

VIII. POSLJEDNJA PASHA -PROSLAVA SINA ČOVJEČJEGA

Djelovanje Duha Svetoga

⁴»S početka vam ne rekoh ovo jer bijah s vama.

⁵A sada odlazim k onome koji me posla i nitko me od vas ne pita: 'Kamo ideš?'

⁶Naprotiv, žalošću se ispunilo vaše srce što vam ovo kazah.

⁷No kažem vam istinu: bolje je za vas da ja odem: jer ako ne odem, Branitelj neće doći k vama; ako pak odem, poslat ću ga k vama.

⁸A kad on dođe, pokazat će svijetu što je grijeh, što li pravednost, a što osuda:

⁹grijeh je što ne vjeruju u mene;

¹⁰pravednost – što odlazim k Ocu i više me ne vidite;

¹¹a osuda – što je knez ovoga svijeta osuđen.

¹²Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi.

¹³No kada dođe on – Duh Istine – upućivat će vas u svu istinu; jer neće govoriti sam od sebe, nego će govoriti što čuje i navješćivat će vam ono što dolazi.

¹⁴On će mene proslavljati jer će od mojega uzimati i navješćivati vama.

¹⁵Sve što ima Otac, moje je. Zbog toga vam rekoh: od mojega uzima i – navješćivat će vama.«

»Opet ćete me vidjeti«

¹⁶»Malo, i više me nećete vidjeti; i opet malo, pa ćete me vidjeti.«

¹⁷Nato se neki od učenika zapitkivahu: »Što je to što nam kaže: 'Malo, i nećete me vidjeti, i opet malo, pa ćete me vidjeti' i 'Odlazim Ocu'?« ¹⁸Govorahu dakle: »Što je to što kaže 'Malo'? Ne znamo što govori.«

¹⁹Isus spozna da su ga htjeli pitati pa im reče: »Pitate se među sobom o tome što kazah:

'Malo, i nećete me vidjeti; i opet malo, pa ćete me vidjeti?'

²⁰Zaista, zaista, kažem vam: vi ćete plakati i jaukati, a svijet će se veseliti.

Vi ćete se žalostiti, ali žalost će se vaša okrenuti u radost.

²¹Žena kad rađa, žalosna je jer je došao njezin čas; ali kad rodi djetesce, ne spominje se više muke od radosti što se čovjek rodio na svijet.

²²Tako dakle i vi: sad ste u žalosti, no ja ću vas opet vidjeti; i *srce će vam se radovati* i radosti vaše nitko vam oteti neće.

²³U onaj me dan nećete ništa više pitati. Zaista, zaista, kažem vam: što god zaištete u Oca, dat će vam u moje ime.

²⁴Dosad niste iskali ništa u moje ime. Ištite i primit ćete da radost vaša bude potpuna!«

31. tjedan,
153. dan čitanja, utorak, 4. srpnja
2017.

1Mak 3,1-6,27
Iv 16,25-33

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

Sastanak Židova u Masfi

⁴⁶Izraelci se sastadoše u Masfi, pred Jeruzalemom, jer je nekoć Izrael u Masfi imao molitveno mjesto. ⁴⁷Postili su toga dana i obukli se u kostrijet, posuli glavu pepelom i razderali svoje haljine. ⁴⁸Razvili su knjigu Zakona da potraže u njoj ono što inače pogani traže od svojih idola. ⁴⁹Iznesoše svećeničku odjeću i prvine i desetine i pozvaše nazirejce koji su ispunili razdoblje svoga zavjeta. ⁵⁰I zavapiše tada jakim glasom k Nebu:

"Što da sada učinimo sa svim ovim i kamo da ove smjestimo? ⁵¹Svetište se tvoje gazi i skvrni, svećenstvo je tvoje tužno, poniženo. ⁵²Pogani se, evo, udružiše protiv nas da nas istrijebe. Ti jedini znadeš što nam spremaju. ⁵³Kako ćemo im odoljeti ako nam ti ne pritečeš u pomoć?" ⁵⁴I zatrubiše nato u trublje i povikaše iz sveg glasa.

⁵⁵Juda tada postavi narodu starješine: tisućnike, stotnike, pedesetnike i desetnike.

⁵⁶Onima pak koji su baš gradili kuću, ili su se tek oženili, ili su sadili vinograd, ili bijahu strašljivice, naredi da se svaki takav, kako i Zakon zapovijeda, vrati kući. ⁵⁷I vojska krenu i utabori se južno od Emausa. ⁵⁸Juda izda zapovijed: "Opašite se i budite junaci! Spremni stojte ranom zorom za boj protiv pogana koji se, eto, udružiše da istrijebe nas i naše svetinje.

⁵⁹Bolje nam je u boju izginuti nego da gledamo zlo svog naroda i svojih svetinja. ⁶⁰Bit će onako kako Nebo hoće."

Bitka kod Emausa

4 Gorgija povede sa sobom pet tisuća pješaka i tisuću poizbor konjanika; ta je vojska krenula noću ²da izvrši prepad na židovski tabor i da ga iznenadi: vodiči joj bijahu stanovnici Tvrđe. ³Kad je to dočuo Juda, podigao se i on sa svojim junacima da na kraljevu vojsku, koja je bila u Emausu, udari ⁴dok su joj pripadnici još izvan tabora. ⁵Gorgija je pak došao noću u Judin tabor i nije našao nikoga, pa je zato stao Židove tražiti po gorama, jer, kako je rekao, "oni bježe pred nama". ⁶U cik zore pojavi se Juda u ravnici sa samo tri tisuće ljudi. Ti nisu imali prikladna obrambenog oružja ni mačeva. ⁷Vidjeli su

poganski tabor, jak i utvrđen: opkoljavali ga konjanici, ljudi vični boju.

⁸Juda reče svojim ljudima: "Ne bojte se toga mnoštva i ne plašite se njihovih napadaja. ⁹Sjetite se da su se naši oci spasili na Crvenom moru kad ih je progonio faraon s vojskom. ¹⁰Zavapimo sada k Nebu: ono će nam se možda smilovati, sjetit će se svog Saveza s našim ocima, pa će danas pred nama tu vojsku satrti. ¹¹Tada će svi narodi spoznati da postoji Netko tko izbavlja i spasava Izraela."

¹²Stranci podigoše oči: opazivši kako im Židovi dolaze s protivne strane, ¹³iziđoše iz tabora da prihvate bitku. Judini vojnici zatrubiše u trube i zametnuše boj. ¹⁴Razbijeni, pogani nagnuše u bijeg prema ravnici. ¹⁵Ali svi na zalaznici padoše od mača. Ostale pogaše sve do Gezera i do nizina Idumeje, do Azota i do Jamnije: palo je oko tri tisuće ljudi.

¹⁶Kad se Juda vratio s potjere kojoj bijaše na čelu, ¹⁷reče narodu: "Ne lakomite se na plijen jer nam prijete još jedan rat. ¹⁸Gorgija je sa svojom vojskom tu u gori. Sad se oduprite našim neprijateljima, borite se protiv njih; potom ćete bez brige pokupiti plijen." ¹⁹Juda je još bio u riječi kadli jedan odred proviri s gorskog visa.

²⁰Vidješe da su njihovi raspršeni i da je tabor izgorio: o tome je još svjedočio dim koji se vidio.

²¹Od toga se prizora prestraviše. A kad su još na ravnici opazili Judinu vojsku spremnu za boj, ²²svi pobjegoše u filistejsku zemlju. ²³Juda se vratio da im oplijeni tabor. Iznijelo se mnogo zlata, srebra, modra i crvena skretna platna i golemo drugo blago. ²⁴Na povratku su Židovi hvalili i blagoslivljali Nebo govoreći: "Ono je dobro i njegova je ljubav vječna!" ²⁵Bijaše to dan velike izraelske pobjede.

²⁶Oni pak od neprijatelja koji bijahu utekli dođoše k Liziji i javiše mu sve što se dogodilo.

²⁷Ta ga vijest smete, duh mu klonu, jer se Izraelu nije dogodilo onako kako je on htio niti je bilo onako kako je zapovjedio kralj.

Prvi Lizijin ratni pohod

²⁸Zato je iduće godine Lizija sabrao šezdeset tisuća poizbor pješaka i pet tisuća konjanika da svlada Židove. ²⁹Došli su u Idumeju i utaborili se u Betsuru. Juda iziđe protiv njih sa deset

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

tisuća ljudi. ³⁰Kad vidje tu silnu vojsku, pomoli se ovako: "Blagoslovljen da si, spasitelju Izraela, ti koji si satro juriš diva rukom svoga sluge Davida i koji si filistejsku vojsku predao u ruke Šaulova sina Jonate i njegova štitonoše. ³¹Predaj i ovu vojsku u šake Izraela, svog naroda; neka se osramote i pješaci i konjanici. ³²Posij strah u njihovim redovima, uništi uzdanje koje imaju u svoju silu i neka se pokolebaju svojim porazom. ³³Obori ih mačem onih koji te ljube, da te hvale pjesmama svi oni koji ti poznaju ime!" ³⁴I počеше bitku i u srazu prsa o prsa pade iz Lizijine vojske oko pet tisuća ljudi. ³⁵Videći kako mu se osula vojska i kako su neustrašivi Juidini junaci, koji su bili spremni junački živjeti ili umrijeti, Lizija se vrati u Antiohiju. Ondje unovači najamnike da iznova, s pojačanom vojskom, provali u Judeju.

Očišćenje i posveta Hrama

³⁶Juda pak i njegova braća rekoše: "Eto, naši su neprijatelji satrti, hajde da očistimo Svetište i posvetimo ga." ³⁷Sabra se sva vojska i pope se na goru Sion. ³⁸Vidjeli su ondje opustjelo sveto mjesto, oskvrnjen oltar, spaljena vrata, u predvorjima naraslo šikarje kao u šumi ili u gorama, a ćelije porušene. ³⁹Razdrli su na sebi odjeću, zakukali i glavu posuli pepelom. ⁴⁰Potom padoše ničice pa na znak truba zavapiše k Nebu.

⁴¹Juda naloži ljudima da tuku one koji su bili u Tvrdi sve dok on Svetište ne očisti. ⁴²Zatim je izabrao svećenike neokaljane, vjerne Zakonu. ⁴³Očistiše oni Svetište, a oskvrnjeno kamenje ukloniše na nečisto mjesto.

⁴⁴Potom se vijećalo što da se učini od žrtvenika za paljenice, koji je bio oskvrnjen. ⁴⁵Dođoše na dobru misao da ga uklone, bojeći se da im ne bude na sramotu, jer su ga pogani oskvrnuli. I oboriše žrtvenik. ⁴⁶Kamenje staviše na prikladno mjesto na hramskoj gori, dok ne dođe prorok koji će o njem odlučiti. ⁴⁷Nato, prema Zakonu, uzeše neklesano kamenje i podigoše nov žrtvenik, po uzoru na prijašnji. ⁴⁸Popravili su Svetište i unutrašnjost Doma i posvetili predvorje. ⁴⁹Pošto su načinili novo sveto posuđe, unijeli su u Hram svijećnjak, kadioni žrtvenik i stol. ⁵⁰Kadili su tamjan na

žrtveniku i zapalili svjetiljke na svijećnjaku koje su rasvijetlile unutrašnjost Hrama. ⁵¹Postavili su hljebove na stol i objesili zastore. Tako dovršiše djelo koje su poduzeli.

⁵²Dvadeset i petog dana devetog mjeseca, zvanog Kislev, godine sto četrdeset i osme ustadoše u rano jutro ⁵³i prinesoše po Zakonu žrtvu na novom žrtveniku za paljenice koji bijahu podigli. ⁵⁴Obnovili su posvetu žrtvenika uz pjesme i zvuke citara, harfa i cimbalu u ono isto doba i u isti dan u koji su ga pogani oskvrnuli.

⁵⁵Sav je narod pao ničice i poklonio se, a zatim upravio hvalu Nebu, onomu koji ih je tako sretno vodio. ⁵⁶Osam su dana slavili posvetu žrtvenika i radosno prinosili paljenice i žrtve pričesnice i zahvalnice. ⁵⁷Uresili su pročelje Hrama zlatnim vijencima i štitovima, obnovili ulaz i ćelije i postavili im vrata. ⁵⁸Nastala je velika radost u narodu i izbrisala se sramota koju su nanijeli pogani. ⁵⁹Juda je sa svojom braćom i sa svom izraelskom zajednicom odredio da se, počevši od dvadeset i petog dana mjeseca Kisleva, svake godine u svoje vrijeme osam dana radosno i veselo slavi dan posvete žrtvenika.

⁶⁰U to su vrijeme oko gore Siona sagradili visoke zidove s jakim kulama, bojeći se da pogani ne dođu ta mjesta oskvrnuti kao i prije. ⁶¹Juda je ondje smjestio posadu da čuva goru Sion. Utvrdio je Betsur da narod ima tvrđu protiv Idumeje.

Pohod protiv Idumejaca i Amonaca

5 Kad su okolni narodi čuli da je žrtvenik ponovo sagrađen a Svetište uspostavljeno kao i prije, vrlo se razgnjeviše ²i naumiše istrijebiti Jakovljevo pokoljenje što je živjelo među njima; počeli su ubijati i progoniti taj narod.

³Juda zavojeva na Ezavove sinove u Idumeji, na zemlju Akrobatenu, jer su opsjedali Izraelce. Žestoko ih je porazio, ponizio i dočepao se plijena. ⁴Sjetio se i zloće Bajanovih sinova, koji su zasjedama na putovima narodu postavljali zamke i zapreke. ⁵Pošto ih je opkolio u kulama, opsjedao ih je i predao ih prokletstvu. Zapalio je i sažgao njihove kule i sve one koji su bili u

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

njima. ⁶Zatim krenu na Amonce, u kojih je naišao na jaku vojsku i mnogi narod pod poglavarom Timotejem. ⁷Zapodjeo je s njima mnoge bojeve, potukao ih i slomio im silu. ⁸Zauze Jazer sa selima njegova područja, a zatim se vrati u Judeju.

Priprema za borbe u Galileji i Galaadu

⁹Pogani u Galaadu udružili su se protiv Izraelaca koji su živjeli u njihovim krajevima da ih istrijebe; a Izraelci pobjeđoše u tvrđavu Datemu. ¹⁰Poslali su Judi i njegovoj braći pisma ovako sastavljena:

"Pogani koji nas okružuju udružili su se protiv nas da nas unište. ¹¹Spremaju se da osvoje tvrđavu u koju smo se sklonili. Timotej zapovijeda njihovom vojskom. ¹²Dođi sad i izbavi nas iz njihovih ruku, jer mnogo je naših već palo. ¹³Pogubili su svu našu braću naseljenu u Tobijinoj zemlji, odveli u ropstvo žene i djecu, imanje im oduzeli i ondje pogubili oko tisuću ljudi."

¹⁴Dok se to pismo još čitalo, dođoše drugi glasnici, iz Galileje, razdrte odjeće, donoseći iste vijesti: ¹⁵"Udružili se protiv nas iz Ptolemaide i Tira i Sidona sa svim narodima Galileje da nas istrijebe." ¹⁶A kad su Juda i narod to čuli, sazvaše veliku skupštinu da vijećaju što da učine za svoju braću izvrnutu nevoljama i napadajima neprijatelja.

¹⁷Juda tada reče bratu Šimunu: "Izaberi sebi ljude pa idi, izbavi svoju braću u Galileji! A ja i brat Jonatan poći ćemo u Galaaditidu." ¹⁸Za obranu Judeje ostavi Zaharijina sina Josipa i Azarju, poglavara naroda, s preostalom vojskom. ¹⁹I zapovjedi im: "Upravljajte ovim narodom, ali se ne upuštajte u rat protiv poganskih naroda dok se mi ne vratimo." ²⁰Šimunu su dali tri tisuće ljudi za Galileju, a Judi osam tisuća ljudi za Galaaditidu.

Pohodi protiv Galileje i Galaaditide

²¹Pošto je otišao u Galileju, Šimun je zametnuo mnoge bojeve protiv pogana, porazio ih i natjerao ih u bijeg; gonio ih je do vrata Ptolemaide. ²²Ostavili su na bojištu oko tri tisuće ljudi, od kojih je pokupio plijen. ²³Poveo

je sa sobom Židove iz Galileje i Arbate sa ženama i djecom i svim njihovim imanjem te ih odveo u Judeju s velikom radošću.

²⁴A Juda Makabej i brat mu Jonatan prijeđoše preko Jordana i tri su dana išli pustinjom. ²⁵Sretoše Nabatejce, koji su ih primili miroljubivo te im pripovjedili sve što se dogodilo njihovoj braći u Galaaditidi: ²⁶kako ih je mnogo zatvoreno u Bosori, u Bosoru, u Alemi, Kasfu, Makedu i Karnainu, a to su sve utvrđeni veliki gradovi; ²⁷kako ima zatvorenih i u ostalim gradovima Galaaditide i kako je neprijatelj odlučio da sutradan napadne te gradove, osvoji ih i u jednom danu istrijebi sve koji se nalaze u njima.

²⁸Juda odmah krenu s vojskom kroz pustinju prema Bosori. Zauze grad i spali ga pošto pobi sve muško oštricom mača i pokupi plijen. ²⁹Odande je krenuo dalje noću i približio se tvrđavi. ³⁰Kad je svanula zora a oni podigli oči, ugledaše bezbrojno mnoštvo kako namješta ljestve i sprave da zauzmu tvrđavu; već su napadali. ³¹Videći da je napadaj počeo i da se urnebesna vika, pomiješana sa zvukom truba, diže iz grada prema nebu, ³²Juda reče ljudima svoje vojske: "Borite se danas za svoju braću!" ³³Svrsta ih u tri skupine i tako krenuše na neprijateljsku zalaznicu. Trube odjeknuše i zazivi se podigoše. ³⁴Timotejeva vojska, razabravši da je to Makabej, pobježe pred njim. On ih porazi do nogu: toga dana ostade ih na bojištu oko osam tisuća. ³⁵Pošto je zatim skrenuo na Alemu, napade je, zauze, pobi sve muško, oplijeni je i spali. ³⁶Odande se digao da zauzme Kasfo, Maked, Bosor i ostale gradove Galaaditide.

³⁷Poslije tih događaja Timotej prikupi drugu vojsku i utabori se pred Rafonom s one strane potoka. ³⁸Juda je poslao svoje da izvide tabor i oni mu javiše: "Oko ovog poglavara skupili su se svi pogani koji nas okružuju i stvorili su golemu vojsku; ³⁹najmili su i Arape kao pomoćne odrede; utaborili su se preko potoka, pripravnici da te napadnu." Juda krenu da ih presretne.

⁴⁰Timotej reče zapovjednicima svoje vojske kad su se Juda i njegove čete približili vodi: "Ako prvi prijeđe i udari na nas, nećemo mu

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

moći odoljeti jer će imati prednost; ⁴¹a ako se poboji i utabori s one strane potoka, prijeći ćemo mi, udariti i nadvladati ga."

⁴²Kad se približio toku vode, Juda postavi uz potok narodne pisare i naloži im: "Ne dopustite nikomu da razapinje šatora, nego neka idu svi u boj." ⁴³On prijeđe prvi onamo, a za njim je slijedio sav narod. Potjera pred sobom sve pogane. Oni pobacaše oružje i pobjegoše da se sklone u karnainski hram. ⁴⁴Židovi su najprije osvojili grad, zatim spalili hram sa svima koji su bili u njemu. Tako je oboren Karnain i odonda se Judi nije moglo odoljeti.

⁴⁵Juda sabra sve Izraelce koji su bili u Galaadu, od najmanjeg do najvećeg, njihove žene i djecu i imanje, i to se golemo mnoštvo uputilo prema judejskoj zemlji. ⁴⁶Stigli su u Efron, važan i vrlo jak grad što se nalazio na putu. Kako ga nije bilo moguće zaobići ni desno ni lijevo, nije bilo druge nego kroza nj. ⁴⁷Stanovnici su im uskratili prolaz i vrata zagradili kamenjem. ⁴⁸Juda im posla poruku sastavljenu ovim miroljubivim riječima: "Pustite nas da prođemo preko vaše zemlje, da dođemo u svoju; nitko vam neće učiniti nikakve štete, samo ćemo proći." Ali im nisu htjeli otvoriti. ⁴⁹Tada Juda oglasi po vojsci neka svatko ostane na svojem mjestu. ⁵⁰Junaci vojske zauzeše položaje. Juda je cio dan i cijelu noć napadao, i grad mu pade u ruke. ⁵¹Posjekao je sve muško oštricom mača, porušio grad do temelja, oplijenio ga i prošao tim mjestom po tjelesima pobijenih. ⁵²Židovi su pregazili Jordan na velikoj ravnici nasuprot Betšanu. ⁵³Juda je cijelim putem pribirao zaostale i bodrio narod sve dok nije stigao u judejsku zemlju. ⁵⁴Radosno i veselo uspinjali su se na goru Sion i prinijeli paljenice zato što su se svi u miru vratili i nitko od njih nije stradao.

Poraz u Jamniji

⁵⁵Dok su Juda i Jonatan bili u galaadskoj zemlji a Šimun, njihov brat, u Galileji pred Ptolemaidom, ⁵⁶Josip, Zaharijin sin, i Azarja, zapovjednici vojske, čuli su za njihova sjajna djela i bojeve koje su vodili te rekoše: ⁵⁷"Proslavimo se i mi, pođimo protiv pogana što su oko nas!" ⁵⁸I tako dadoše naloge četama

kojima su zapovijedali i krenuše na Jamniju. ⁵⁹Gorgija iziđe iz grada sa svojim ljudima da se s njima pobije. ⁶⁰Josip i Azarja biše natjerani u bijeg i gonjeni sve do judejskih međa. Palo je u taj dan među izraelskim narodom oko dvije tisuće ljudi. ⁶¹Bio je to velik poraz za narod: nisu slušali Judu i njegovu braću, nego mišljahu da će se istaknuti hrabrošću. ⁶²Ali, eto, nisu bili od koljena onih ljudi od kojih je dolazio spas Izraelu.

Uspjeh u Idumeji i Filisteji

⁶³Plemeniti Juda i njegova braća uživali su veliku čast pred svim Izraelom i svim poganima gdje su god čuli za njihova imena. ⁶⁴Ljudi se natiskivali oko njih i klicali im. ⁶⁵Juda je sa svojom braćom otišao na jug da vojuje protiv Ezavovih sinova. Zauzeo je Hebron i njegova sela, srušio tvrđave, a kule naokolo sve popalio. ⁶⁶Digavši tabor, ode da osvoji filistejsku zemlju i prođe Marisu. ⁶⁷Toga su dana u boju pali svećenici koji su se htjeli istaći hrabrošću pa se nepromišljeno upustili u boj. ⁶⁸Juda se uputio u Azot u filistejskom području i ondje je razrušio žrtvenike, izrezbarene likove njihovih bogova popalio, opljačkao gradove, a onda se vratio u judejsku zemlju.

Smrt Antioha Epifana

6 U to vrijeme kralj Antioh prolazio gornjim krajevima. Dočuo je da je perzijski grad Elimaida na glasu s bogatstva, sa srebra i zlata, ²da je ondje bogat hram u kojem se nalaze zlatni predmeti vojne opreme, oklopi i oružje što ih je ostavio Filipov sin Aleksandar Makedonski, koji je prvi vladao nad Grcima. ³Zato je krenuo da pokuša zauzeti grad i opljačkati ga, ali nije uspio jer su građani doznali za njegovu nakanu. ⁴Oni mu se opriješe s oružjem u ruci: natjerali su ga u bijeg te se odande morao, jako ojađen, probijati natrag u Babilon. ⁵Još dok je bio u Perziji, dođoše i javiše mu kako su poražene čete što su upale u judejsku zemlju. ⁶I Lizija je navro sa snažnom vojskom, ali je pred Židovima morao pobjeći, jer su oni pobijedenim vojskama uzeli opremu i obilan plijen i tako postali još jači. ⁷Srušili su i

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

sramotni kip što ga bijaše podigao na žrtveniku u Jeruzalemu, a svoje su sveto mjesto okružili visokim zidovima, kakvi su bili i prije, pa tako i Betsur, jedan od njegovih gradova.

⁸Kad je kralj čuo te vijesti, prenerazi se i silno uznemiri; pade na postelju i razbolje se od jada što mu se nije želja ispunila. ⁹Ostade tako više dana, ali ga je tuga neprestano presvajala. A kad mu bijaše umrijeti, ¹⁰dozva sve svoje prijatelje i reče im: "Nestalo je sna s mojih očiju i srce mi je klonulo od jada. ¹¹Zato rekoh u svom srcu: 'U koliku li sam tjeskobu zapao i kakav li me to val nesreće zapljusnuo! Mene koji sam u vrijeme svoje moći bio poštovan i ljubljen. ¹²Sad mi dolaze na pamet zla koja sam počinio u Jeruzalemu kad sam odande odnio sve zlatno i srebrno posuđe što se u njemu nalazilo i kad sam bez razloga zapovjedio da se stanovnici Jude istrijebe. ¹³Sad znam da me zbog toga snašlo ovo zlo i da od velike tuge umirem u tuđoj zemlji!'"

Dolazak Antioha V.

¹⁴Nato dozva Filipa, jednog od svojih prijatelja, i postavi ga nad svim kraljevstvom. ¹⁵I dade mu svoju krunu, plašt i pečatni prsten, i ostavi mu da odgoji njegova sina Antioha, i da ga uputi u vođenje kraljevstva. ¹⁶Tu kralj Antioh umrije godine sto četrdeset i devete.

¹⁷Kad je Lizija doznao da je kralj umro, postavio mu je za nasljednika njegova sina Antioha, koga je odgajao od njegova djetinjstva. Nadjenuo mu je ime Eupator.

Juda Makabej opsjeda jeruzalemsku Tvrđu

¹⁸Ali oni koji su bili u Tvrđi uznemiravahu Izraelce oko Svetišta, neprestano smišljajući kako da im naude i tako pomognu poganima. ¹⁹Juda odluči da ih uništi. Zato sazva sav narod na opsadu. ²⁰Sabrali su se i opkolili ih godine sto pedesete. Načinili su strelišta i bojne naprave. ²¹Ali su neki od opkoljenih probili obruč, a njima se pridružili i neki od bezbožnih Izraelaca. ²²Otišli su kralju i rekli mu: "Dokle ćeš oklijevati da nam izvršiš pravdu i osvetiš našu braću? ²³Dobre volje pristali smo da služimo

tvome ocu i vladamo se prema njegovim nalogima i držimo se njegovih odredaba. ²⁴Zato sinovi našeg naroda opsjedaju Tvrđu i zamrziše na nas. I poubijali su sve koji su im dopali šaka i razgrabili su nam baštinu. ²⁵I nisu samo na nas podigli ruke: podigli su ih i na sve tvoje krajeve. ²⁶Evo, sad opsjedaju jeruzalemsku Tvrđu: hoće da je zauzmu, a utvrdili su Svetište i Betsur. ²⁷Ako im se ne ispriječiš, učinit će još i više, a ti ih više nećeš zaustaviti."

Evangelje po Ivanu

VIII. POSLJEDNJA PASHA -PROSLAVA SINA ČOVJEČJEGA

Završetak govora: pobjeda nad svijetom

²⁵»To sam vam govorio u poredbama.

Dolazi čas

kad vam više neću govoriti u poredbama,
nego ću vam otvoreno navješćivati Oca.

²⁶U onaj dan

iskat ćete u moje ime

i ne velim vam da ću ja moliti Oca za vas.

²⁷Ta sâm vas Otac ljubi

jer vi ste mene ljubili

i vjerovali da sam ja od Boga izišao.

²⁸Izišao sam od Oca i došao na svijet.

Opet ostavljam svijet i odlazim Ocu.«

²⁹Kažu mu učenici: »Evo, sad otvoreno
zboriš i nikakvom se poredbom ne
služiš. ³⁰Sada znamo da sve znaš i ne treba
da te tko pita. Stoga vjerujemo da si izišao od
Boga.«

³¹Odgovori im Isus:

»Sada vjerujete?

³²Evo dolazi čas i već je došao:

raspršit ćete se svaki na svoju stranu
i mene ostaviti sama.

No ja nisam sâm

jer Otac je sa mnom.

³³To vam rekoh da u meni mir imate.

U svijetu imate muku,

ali hrabri budite –

ja sam pobijedio svijet!«

31. tjedan,
154. dan čitanja, srijeda, 5. srpnja
2017.

1Mak 6,28-9,49
Iv 17

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

Ratovanje Antioha i Lizije - Bitka kod Bet Zaharije

²⁸Na te se riječi kralj razgnjevi. Sabra sve svoje prijatelje, starješine svojih pješaka i zapovjednike konjanika. ²⁹Došle su mu i najamničke čete drugih kraljevina i od morskih otoka. ³⁰Broj se njegovih snaga podigao na sto tisuća pješaka i dvadeset tisuća konjanika i trideset i dva slona uvježbana za rat. ³¹Došli su preko Idumeje i opsjeli Betsur, dugo ga tukli i čak napravili bojne naprave. Ali su oni iz grada provaljivali, palili naprave i hrabro se borili.

³²Tada se Juda, prekinuvši opsadu Tvrđe, utabori kod Bet Zaharije, nasuprot kraljevskom taboru. ³³Kralj ustade u ranu zoru i požuri se sa svojom vojskom prema Bet Zahariji. Njegove su čete zauzele borbene položaje, a trube zatrubile. ³⁴Slonovima su davali groždani i dudov sok da ih potaknu za boj. ³⁵Životinje su razmjestili među bojne redove. Uza svakog slona poredali su tisuću pješaka opremljenih lančanim oklopima i brončanim šljemovima, a k tomu su svakoj životinji pridijelili i pet stotina odabranih konjanika. ³⁶Ti su upravljali svim pokretima životinje, pratili je svuda i od nje se nisu udaljivali. ³⁷Na svakog slona privezali su potpruzima jaku drvenu obrambenu kulu. U svakoj su, uz Indijca, bila četiri snažna ratnika. ³⁸Ostale je konjanike kralj razmjestio na oba krila vojske da uznemiruju neprijatelje i pokrivaju bojne redove.

³⁹Kad je sunce obasjalo zlatne i mjedene štitove, zablistale su od njih gore i zasvijetlile poput upaljenih zublja. ⁴⁰Jedan se dio kraljevskih četa razvi po gorskim visovima, a drugi po nizinama i svi se pokrenuše u čvrstom i uređenom rasporedu. ⁴¹Uzdrhtaše svi koji su čuli graju toga mnoštva, bahat njegovih stopala i zveket oružja, jer ta je vojska bila vrlo velika i jaka. ⁴²Juda se sa svojom vojskom upusti u boj. U kraljevskoj vojsci pade šest stotina ljudi. ⁴³Uto je Eleazar, zvan Auran, opazio jednu životinju opremljenu kraljevskom ormom, višu od ostalih. Pomisli da je u njoj kralj ⁴⁴i žrtvova se da izbavi svoj narod i steče vječno ime. ⁴⁵Hrabro potrča prema životinji, posred bojnog reda. Ubijao je desno i lijevo, a neprijatelji se pred njim razdvojili. ⁴⁶Uvuče se pod slona,

probode ga mačem i ubi. Životinja se strovali na Eleazara i zgnječi ga. Tako on pogibe ondje. ⁴⁷Židovi su, videći silnu kraljevsku snagu i žestoku vojsku, pred njom uzmakli.

Zauzeće Betsura i sirska opsada gore Siona

⁴⁸Kraljevska vojska krenu protiv Židova u Jeruzalemu. Kralj je opsjedao Judeju i goru Sion, ⁴⁹a s onima u Betsuru sklopio je mir. Ti su izišli iz grada jer više nisu mogli izdržati opsadu: nisu imali hrane. Bila je, naime, subotnja godina, zemlja počivala. ⁵⁰Kralj je zaposjeo Betsur i ondje smjestio posadu. ⁵¹Prilično je dugo opsjedao Svetište. Služio se protiv njega strelištima, bojnim napravama, bacačima plamena, kamenja i strelica, a tako i praćarama. ⁵²I opsjednuti uzimahu naprave protiv napadača. Borba potraja dugo. ⁵³Ali u skladištima nestalo hrane. Bila je sedma godina, a, osim toga, Izraelci dovedeni u Judeju iz poganskih krajeva bijahu potrošili i posljednje zalihe. ⁵⁴Tako su u Svetišću ostavili malo ljudi jer je zavladao glad. Ostali se raspršili svaki na svoju stranu.

Kralj daje Židovima vjersku slobodu

⁵⁵Filip, koga je kralj Antioh još za svoga života odabrao da njegova sina Antioha odgaja za prijestolje, ⁵⁶vratio se iz Perzije i Medije s vojskom koja je pratila kralja. Sad je nastojao da zagospoduje državnim poslovima. ⁵⁷Na tu vijest Lizija je samo gledao da što prije ode. Rekao je kralju, vojskovođama i ljudima: "Svaki smo dan slabiji, imamo sve manje hrane, a mjesto koje opsjedamo dobro je utvrđeno. Osim toga, čekaju nas poslovi kraljevstva. ⁵⁸Pružimo, dakle, desnicu tim ljudima, sklopimo mir s njima i sa svim njihovim narodom. ⁵⁹Dopustimo im da žive po svojim običajima kao i prije, jer su se radi svojih zakona, kad smo ih dokinuli, na nas razgnjevili i sve ovo počinili."

⁶⁰Taj je prijedlog kralju i starješinama bio po volji. Po poslanicima ponudio je Židovima mir, a oni ga prihvatili. ⁶¹Kralj i starješine potkrijepiše sporazum zakletvom, pa su opsjednuti izišli iz Tvrđe. ⁶²Potom kralj uzide na goru Sion. Tu vidje kako je mjesto utvrđeno, pogazi svoju zakletvu i zapovjedi da se ono poruši. ⁶³Nato

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

hitno podiže tabor i vrati se u Antiohiju. Tu nađe Filipa gospodarem grada. Udari na grad i silom ga osvoji.

Zakraljuje se Demetrije I. - Šalje Bakida i Alkima u Judeju

7 Godine sto pedeset i prve uteče iz Rima Seleukov sin Demetrije, iskrca se sa malo ljudi u nekom primorskom gradu i ondje se zakralji. ²Kad je ulazio u kraljevski dvor svojih otaca, vojska je uhvatila Antioha i Liziju da ih dovede pred njega. ³Kad je on to doznao, reče: "Ne pokazujte mi njihovih lica!" ⁴Vojska ih pogubi, a Demetrije zasjede na prijestolje svoga kraljevstva. ⁵Potom su k njemu došli svi bezakonici i bezbožnici iz Izraela, a predvodio ih Alkim, koji je htio postati velikim svećenikom. ⁶Oni su pred kraljem optuživali narod govoreći: "Juda je sa svojom braćom pobio sve tvoje prijatelje, a nas je izagnao iz zemlje. ⁷Zato pošalji čovjeka u koga imaš povjerenje: neka ode onamo i vidi kako je Juda opustošio nas i kraljevsku zemlju, pa neka kazni te ljude i sve njihove pomagače!"

⁸Vladar je izabrao Bakida, jednog od kraljevih prijatelja, upravitelja Prekorječja, čovjeka ugledna u kraljevstvu i vjerna kralju. ⁹Njega posla s bezbožnikom Alkimom, komu je potvrdio svećeništvo, i zapovjedi mu da se osveti Izraelcima. ¹⁰Oni su otišli i s velikom vojskom stigli u judejsku zemlju. Poslali su glasnike Judi i njegovoj braći s miroljubivim riječima, punim himbe. ¹¹Ali oni nisu vjerovali njihovim riječima, jer vidješe kako su došli s velikom vojskom. ¹²A oko Alkima i Bakida okupilo se vijeće zakonoznanaca da pronađe pravedno rješenje. ¹³Među Izraelcima prvi su Hasidejci zatražili da se s njima sklopi mir. ¹⁴Govorahu oni: "S vojskom je došao svećenik od Aronova plemena. Neće nam učiniti ništa nažao." ¹⁵Govorio je s njima miroljubivo, uvjeravao ih i zaklinjao se: "Nećemo vam učiniti ništa nažao, ni vama ni vašim prijateljima." ¹⁶Oni mu povjerovaše. A on zapovjedi te između njih uhvatiše šezdeset ljudi i pogubiše ih onaj isti dan, prema riječima Pisma: ¹⁷"Razbacali su tjelesa tvojih svetaca i prolili njihovu krv oko Jeruzalema i ne bijaše nikoga

da ih ukopa." ¹⁸Tada strah i trepet obuze sav narod. Rekoše: "Nema u njih ni istine ni pravde, pogazili su nagodbu i zakletvu koju su položili."

¹⁹Bakid ode iz Jeruzalema i utabori se kod Betzeta. Tu je uhvatio mnoge ljude koji su, s nekima od naroda, uskočili k njemu. Bacio ih je u velik bunar. ²⁰Zatim je zemlju predao Alkimu i ostavio s njim vojsku da mu pomaže. Bakid se vrati kralju. ²¹Alkim se stao boriti za velikosvećeničku čast. ²²Oko njega sabraše se svi koji su smučivali svoj narod. Zavladao su judejskom zemljom i počinili mnogo zla u Izraelu. ²³Kad je Juda vidio da zlodjela Alkima i njegovih pristalica protiv Izraelaca nadmašuju i sama poganska zlodjela, ²⁴stade obilaziti svim judejskim krajevima osvećujući se istaknutim prebjezima i braneći im prolaz zemljom. ²⁵Kad je Alkim spoznao da se Juda sa svojim pristašama osilio i kad je razabrao da im se neće moći oprijeti, vratio se kralju te ih optužio još gore.

Nikanor u Judeji - Bitka kod Kafarsalama

²⁶Tada kralj posla Nikanora, jednog od svojih najistaknutijih vojskovođa, koji bijaše neprijatelj Izraelu; naloži mu kralj da istrijebi taj narod. ²⁷Došavši u Jeruzalem s mnogobrojnom vojskom, Nikanor poruči Judi i njegovoj braći ove himbeno miroljubive riječi: ²⁸"Neka između mene i vas ne bude rata. Posjetit ću vas miroljubivo, sa slabom pratnjom." ²⁹Stigao je k Judi. Mirno su jedan drugoga pozdravili, ali neprijatelji bijahu spremni da ugrabe Judu. ³⁰Razabravši da je k njemu došao s podmuklim nakanama, Juda se prepade te ga više ne htjede vidjeti. ³¹Nikanor uvidje da su mu otkrili namjeru te zametnu protiv Jude boj kod Kafarsalama. ³²Tu je od Nikanorovih ljudi palo oko pet stotina, a ostali pobjegoše u Davidov grad.

Prijetnje Hramu

³³Poslije tih događaja Nikanor se pope na goru Sion. Iz svetog mjesta izišli su neki svećenici i narodni starješine da ga mirno pozdrave i pokažu mu paljenicu koja se prinosi za kralja. ³⁴Ali im se on naruga, ismija ih,

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

onečisti i obasu pogrdama. ³⁵U napadu gnjeva progovorio je ovako: "Ako se Juda sa svojom vojskom ovaj put ne preda u moje ruke, spalit ću tu građevinu kad se, nakon pobjede, vratim ovamo." Potom je izišao sav razjaren. ³⁶Svećenici su ušli, stali pred žrtvenik i Svetište i progovorili suznih očiju: ³⁷"Ti si izabrao ovaj Dom da se posveti tvom Imenu, da tvome narodu bude kuća molitve i prošnje. ³⁸Osveti se tom čovjeku i njegovoj vojsci da padnu od mača! Spomeni se njihove hule i ne daj da odahnu!"

Nikanorov poraz kod Adase

³⁹Nikanor je otišao iz Jeruzalema i utaborio se kod Bet Horona. Tu mu se pridružila sirska vojska. ⁴⁰Juda se pak utaborio kod Adase, sa tri tisuće ljudi. On se ovako pomolio: ⁴¹"Kad su te poslanici asirskoga kralja pohulili, izišao je tvoj anđeo i pobio njegovih sto osamdeset i pet tisuća. ⁴²Tako danas satri pred nama tu vojsku da svi ostali znaju da je bezbožnički govorio protiv tvog Svetišta i sudi mu po njegovoj zloći!"

⁴³Vojske su zapodjele boj trinaestog dana mjeseca Adara. Nikanorova vojska bijaše razbijena, a i on pade u bici. ⁴⁴Kad su vojnici vidjeli da im je pao Nikanor, bacili su oružje i razbježali se. ⁴⁵Židovi su ih gonili dan hoda, od Adase do okolice Gezera, trubeći za njima bojnim trubama. ⁴⁶Iz svih okolnih judejskih sela izlazili su stanovnici i opkoljivali bjegunce. Ti su srtali jedni na druge. Svi su pali od mača, nijedan nije izbjegao. ⁴⁷Uzeše plijen od njih. Zatim odsjekoše Nikanoru glavu i desnicu, koju je tako oholo dizao; odnijeli su ih i podigli na vidiku Jeruzalemu. ⁴⁸Narod se silno radovao. Taj je dan slavio kao velik blagdan veselja. ⁴⁹Odredili su da se taj dan slavi svake godine trinaestog Adara. ⁵⁰Tako se judejska zemlja malo smirila.

U pohvalu Rimljanima

8 Tada je Juda dočuo za Rimljane: kako su moćni i blagonakloni prema svojim privrženicima, kako sklapaju prijateljstvo s onima koji im se obraćaju i kako su veoma jaki. ²Pripovijedali su mu o njihovim ratovima i

junaštvima kojima su se istaknuli protiv Gala, kako su ih svladali i prisilili na danak, ³o svemu što su izveli u Hispaniji da se domognu rudnika srebra i zlata, ⁴kako su razboritošću i ustrajnošću zavladao svim onim područjem, a ono je od njih veoma udaljeno; kako su potukli kraljeve koji su s kraja zemlje dolazili da ih napadaju, nanijeli im velike poraze i kako im neki donose godišnji danak. ⁵Napokon su oružjem satrli Filipa i kitijškoga kralja Perzeja, a tako upokorili i druge koji se bijahu digli na njih. ⁶Porazili su azijskog kralja Antioha Velikog, koji je na njih pošao u rat sa stotinu dvadeset slonova, s konjanicima, bojnim kolima i mnogobrojnim pješacima. ⁷Uхватili su ga živa, odredili da on i njegovi nasljednici plaćaju težak danak, da dadu taoce i prepuste im ⁸zemlju indijsku, medijsku i lidijsku i neke od svojih najljepših pokrajina, koje onda dadoše kralju Eumenu. ⁹Kad su pak neki iz Grčke naumili doći da ih istrijebe, ¹⁰Rimljani su za to doznali i na njih poslali samo jednog vojskovođu. Udarili su na njih te je palo mnogo žrtava. Odveli su u ropstvo njihove žene i djecu i oplijenili ih. Zavladao su njihovom zemljom, razorili im tvrđave i podjarmili ih sve do danas. ¹¹A i druga kraljevstva i otoke koji su im se opirali Rimljani su satrli i podložili.

¹²Svojim pak prijateljima i onima koji se u njih uzdaju ostali su vjerni. Podložili su kako obližnje tako i udaljene kraljeve, boje ih se svi koji čuju za njihovo ime. ¹³Komu žele vlast, njemu je i daju. Svrgavaju pak koga ne žele. Vrlo su ojačali. ¹⁴Unatoč svemu tome nijedan se od njih nije okrunio niti obukao grimizom da bi se tako proslavio. ¹⁵Osnovani su vijeće u kojem svaki dan vijeća trista i dvadeset članova, savjetujući se bez prestanka o svom puku, radi njegova blagostanja. ¹⁶Svake godine povjeravaju jednome čovjeku da vlada i upravlja cijelim carstvom. Svi toga jednog čovjeka slušaju: među njima nema ni zavisti ni ljubomore.

Savez Židova s Rimljanima

¹⁷Tada Juda izabra Ivanova sina Eupolema, iz Akosove kuće, i Eleazarova sina Jasona i posla ih u Rim da s Rimljanima sklope

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

prijateljstvo i savez ¹⁸da bi se tako oslobodili jarma. Uvidjeli su da grčko kraljevstvo porobljuje Izraela. ¹⁹Poslije vrlo duga putovanja stigli su u Rim, ušli u senat i ovako progovorili: ²⁰"Juda zvan Makabej i njegova braća sa židovskim narodom poslali su nas k vama da s vama sklopimo savez i prijateljstvo i da nas ubrojite u svoje saveznike i prijatelje." ²¹Taj se zahtjev senatorima svidio. ²²Evo prijepisa ugovora koji su urezali u brončane ploče i poslali Židovima u Jeruzalem kao ispravu o miru i savezu:

²³"Neka sreća prati Rimljane i židovski narod na moru i na kopnu zavazda! A mač i neprijatelj bio od njih daleko! ²⁴Ako, prije svega, Rimu ili kojemu od njegovih saveznika diljem njegove vladavine zaprijeti rat, ²⁵židovski će se narod na njegovoj strani boriti svim srcem, koliko prilike budu zahtijevale. ²⁶Protivnicima neće davati niti ih opskrbljivati žitom, oružjem, novcem ni lađama. Tako je zaključio Rim. I on će vjerno vršiti svoje obaveze, a da ne prima jamstvo. ²⁷Isto tako, ako židovski narod bude prvi napadnut, Rimljani će se na njegovoj strani boriti svom dušom, koliko to od njih budu zahtijevale prilike. ²⁸Napadačima neće se davati ni žita, ni oružja, ni novaca, ni lađa. Tako je zaključio Rim i on će se ovih obaveza držati bez prijevare. ²⁹Takav su savez Rimljani sklopili sa židovskim narodom. ³⁰Ako bi pak poslije toga jedni ili drugi htjeli štogod dodati ili oduzeti, mogu to učiniti po svojoj volji, i što god dodaju ili oduzmu to će ih obvezivati.

³¹Što se tiče zala koja im je nanio kralj Demetrije, pisali smo mu ovako: 'Zašto pritišćeš jarmom Židove, naše prijatelje i saveznike?'

³²Potuže li se još jednom na tebe, ustati ćemo na obranu njihovih prava i zavojštit ćemo protiv tebe na moru i na kopnu."

Bitka kod Beerzeta i smrt Jude Makabeja

9 Kad je Demetrije dočuo da je u borbi poginuo Nikanor i njegova vojska, ponovo je poslao Bakida i Alkima u Judeju, na čelu desnoga krila. ²Oni se uputiše prema Galileji i opsjednuše Mesalot na području Arbele. Pošto su ga zauzeli, pogubili su mnogo stanovnika. ³Prvoga mjeseca godine sto

pedeset i druge utaborili su se pred Jeruzalemom, ⁴a potom su sa dvadeset tisuća pješaka i dvije tisuće konjanika otišli u Beerzet. ⁵Juda se sa tri tisuće odabranih ratnika utaborio u Eleasi. ⁶Videći velik broj neprijatelja, uplašiše se. Mnogi pobjegoše iz tabora. U njem nije ostalo više od osam stotina ljudi. ⁷Juda je vidio da mu se vojska raspala prije bitke. Klonulo mu srce jer više nije imao vremena da je sakupi. ⁸Onako zabrinut reče onima koji su preostali: "Ustanimo! Hajdemo na protivnike! Možda ćemo ih ipak suzbiti." ⁹Oni su ga odvrćali riječima: "Zasad možemo samo spasiti život, tako da se sa svojom braćom vratimo i nastavimo borbu. Sad nas je zaista premalo." ¹⁰Juda odvrati: "Ne, toga neću nikad učiniti da od njih bježim! Ako nam je došlo vrijeme, poginimo junački za svoju braću i ne ostavljajmo ljage na svojoj slavi!"

¹¹Vojska je krenula iz tabora i stala prema njima. Konjanici se razdijelili na dva odreda, praćari i strijelci stupiše na čelo vojske, a tako i udarne čete, sve sami junaci. Bakid je držao desno krilo, ¹²bojni se red približavo uza zvuk trube sa dva boka. ¹³Oni na Judinoj strani i sami zatrubiše, potresla se zemlja od bojnog tutnja. Bitka se zapodjela ujutro i trajala do večera.

¹⁴Juda je opazio da je Bakid s jezgrom svoje vojske nadesno: oko njega se okupili svi srčani ljudi ¹⁵i razbili su desno krilo i gonili ga do gore Azara. ¹⁶Ali kad su Sirci s lijevoga krila opazili da im je desno krilo provaljeno, nagnuše za Judom i njegovim ljudima i napadoše ih s leđa. ¹⁷Zametnula se ogorčena borba i ranjeni su mnogi s jedne i druge strane. ¹⁸I Juda je pao, a ostali se razbjegli.

Pogreb Jude Makabeja

¹⁹Jonatan i Šimun podigli su svog brata Judu i pokopali ga u grobu svojih otaca u Modinu. ²⁰Oplakivao ga je sav Izrael i ljuto tužio za njim, naričući više dana ovako: ²¹"O, kako pade junak, Izraelov spas!" ²²Ostala Judina djela, njegovi ratovi, junaštva koja je izvršio i dokazi njegove slave nisu zapisani jer ih bijaše u obilju.

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK (160.-143. prije Krista)

Slavlje grčke stranke - Jonatan vođa otpora

²³Kad je poginuo Juda, podigli su glave svi bezakonici na svem izraelskom području i ponovo se pojavili svi zlotvori. ²⁴Kako je u to vrijeme pritislula veoma velika glad, zemlja je prešla na njihovu stranu. ²⁵Bakid je namjerno izabirao bezbožne ljude da upravljaju zemljom. ²⁶Ti su kod Judinih prijatelja vršili premetačine i istrage i dovodili ih Bakidu, koji ih je kažnjavao i izvirgavao ruglu. ²⁷Tada se u Izraelu razbjesnilo takvo ugnjetavanje kakva nije bilo u sve vrijeme otkad se više nije pojavljivao prorok. ²⁸Onda se okupiše svi Judini prijatelji i rekoše Jonatanu: ²⁹"Otkako je umro tvoj brat Juda, nema više čovjeka slična njemu da se opre našim neprijateljima, Bakidu i mrziteljima našega naroda. ³⁰Zato te, dakle, danas biramo na njegovo mjesto da nam budeš poglavar i vođa u borbi koju smo poduzeli." ³¹Tako je Jonatan prihvatio vodstvo i naslijedio svoga brata Judu.

Jonatan u pustinji Tekoe - Krvavi prizori oko Medabe

³²Kad je Bakid za to doznao, samo je gledao da ubije Jonatana. ³³Čim je za to dočuo, Jonatan je sa svojim bratom Šimunom i sa svima onima koji su ih pratili pobjegao u pustinju Tekou i utaborio se kraj vode Asfara. ³⁴Bakid je to saznao u subotnji dan, pa je i on sa svim svojim vojnicima prešao preko Jordana. ³⁵Jonatan je poslao svoga brata, kao vođu pratnje, da zamoli prijatelje Nabatejce kako bi kod njih ostavili obilnu opremu. ³⁶Ali Amrajevi sinovi, oni iz Medabe, iziđoše i uhvatiše Ivana sa svim što je imao i otiđoše s tim plijenom. ³⁷Poslije tih događaja javili su Jonatanu i njegovu bratu Šimunu da Amrajevi sinovi slave veliku svadbu i da vrlo svečano iz Nadabata vode nevjestu, kćer jednoga od uglednih ljudi u Kanaanu. ³⁸Tada se oni sjetiše krvavog svršetka svoga brata Ivana. Popeše se i sakriše u gori. ³⁹Podigoše oči i vidješe gdje se usred nejasna žagora pomalja velika povorka,

kako za njom slijedi ženik sa svojim prijateljima i braćom, a prate ih bubnjevima, glazbalima i bogatom opremom. ⁴⁰Židovi su nasrnuli na njih iz zasjede i stali ih ubijati. Mnogi su stradali, a ostali utekoše u goru. Odnoseno im je sve što su imali. ⁴¹Tako im se svadba okrenula u žalost, a zvuk glazbe u plač. ⁴²Pošto su ljuto osvetili krv svoga brata, vratiše se na muljevite obale Jordana.

Prijelaz preko Jordana

⁴³Kad je to čuo Bakid, došao je u subotnji dan s mnogom vojskom na obalu Jordana. ⁴⁴Tada Jonatan reče svojim ljudima: "Na noge! Borimo se za svoje živote, jer danas nije kao što je bilo jučer i prekjučer. ⁴⁵Eto, rat je pred nama i za nama. Posvuda je voda Jordana, mulj i šikarje: nema uzmaca. ⁴⁶Zato sad zavapite k Nebu da izbjegnute sili svojih neprijatelja!" ⁴⁷Boj se zametnuo. Jonatan je pružio ruku da udari Bakida, ali mu je ovaj izmakao: skočio je unazad. ⁴⁸Onda se Jonatan sa svojim ljudima baci u Jordan i prepliva na drugu stranu, ali protivnici nisu za njima prelazili preko Jordana. ⁴⁹Taj je dan na Bakidovoj strani palo oko tisuću ljudi.

Evangelje po Ivanu

VIII. POSLJEDNJA PASHA -PROSLAVA SINA ČOVJEČJEGA

Isusova svećenička molitva

17 To Isus doreče, a onda podiže oči k nebu i progovori:

»Oče, došao je čas:

proslavi Sina svoga da Sin proslavi tebe

²i da vlašću

koju si mu dao nad svakim tijelom

dade život vječni svima koje si mu dao.

³A ovo je život vječni:

da upoznaju tebe,

jedinoga istinskog Boga,

i koga si poslao – Isusa Krista.

⁴Ja tebe proslavih na zemlji

dovršivši djelo

koje si mi dao izvršiti.

⁵A sada ti, Oče, proslavi mene kod sebe

onom slavom koju imadoh kod tebe

prije negoli je svijeta bilo.

⁶Objavio sam ime tvoje ljudima

koje si mi dao od svijeta.

Tvoji bijahu, a ti ih meni dade

i riječ su tvoju sačuvali.

⁷Sad upoznaše

da je od tebe sve što si mi dao

⁸jer riječi koje si mi dao

njima predadoh i oni ih primiše

i uistinu spoznaše da sam od tebe izišao

te povjerovaše da si me ti poslao.

⁹Ja za njih molim; ne molim za svijet,

nego za one koje si mi dao jer su tvoji.

¹⁰I sve moje tvoje je, i tvoje moje,

i ja se proslavih u njima.

¹¹Ja više nisam u svijetu,

no oni su u svijetu, a ja idem k tebi.

Oče sveti, sačuvaj ih u svom imenu

koje si mi dao:

da budu jedno kao i mi.

¹²Dok sam ja bio s njima,

ja sam ih čuvao u tvom imenu,

njih koje si mi dao;

i štitio ih te nijedan od njih ne propade

osim sina propasti, da se Pismo ispuni.

¹³A sada k tebi idem

i ovo govorim u svijetu

da imaju puninu moje radosti u sebi.

¹⁴Ja sam im predao tvoju riječ,

a svijet ih zamrzi

jer nisu od svijeta

kao što ni ja nisam od svijeta.

¹⁵Ne molim te da ih uzmeš sa svijeta,

nego da ih očuvaš od Zloga.

¹⁶Oni nisu od svijeta

kao što ni ja nisam od svijeta.

¹⁷Posveti ih u istini:

tvoja je riječ istina.

¹⁸Kao što ti mene posla u svijet

tako i ja poslah njih u svijet.

¹⁹I za njih posvećujem samog sebe

da i oni budu posvećeni u istini.

²⁰Ne molim samo za ove

nego i za one

koji će na njihovu riječ vjerovati u mene:

²¹da svi budu jedno

kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi,

neka i oni u nama budu

da svijet uzvjeruje da si me ti poslao.

²²I slavu koju si ti dao meni

ja dadoh njima:

da budu jedno kao što smo mi jedno –

²³ja u njima i ti u meni,

da tako budu savršeno jedno

da svijet upozna da si me ti poslao

i ljubio njih kao što si mene ljubio.

²⁴Oče,

hoću da i oni koje si mi dao

budu gdje sam ja,

da i oni budu sa mnom:

da gledaju moju slavu,

slavu koju si mi dao

jer si me ljubio

prije postanka svijeta.

²⁵Oče pravedni, svijet te nije upoznao,

ja te upoznah; a i ovi upoznaše

da si me ti poslao.

²⁶I njima sam očitovao tvoje ime,

i još ću očitovati,

da ljubav kojom si ti mene ljubio

bude u njima – i ja u njima.«

31. tjedan,
155. dan čitanja, četvrtak, 6. srpnja
2017.

1Mak 9,50-11,53
Iv 18,1-27

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

Bakidova utvrđenja - Alkimova smrt

⁵⁰Vrativši se u Jeruzalem, Bakid počeo u Judeji graditi tvrde gradove, tvrđavu u Jerihonu, Emausu, Bet Horonu, Betelu, Tamnati, Faratonu, Tefonu, s visokim zidovima, vratima i prijevornicama. ⁵¹U svakoj je ostavio posadu da divlja protiv Izraela. ⁵²Utvrdio je Betsur, Gezer i Tvrđu. Po njima je razmjestio vojnike i zalihe hrane. ⁵³Pokupio je za taoce sinove zemaljskih starješina i stavio ih pod stražu u jeruzalemskoj Tvrđi.

⁵⁴Godine stotinu pedeset i treće, drugoga mjeseca, zapovjedio je Alkim da sruše zid unutarnjeg dvorišta Svetišta. Tako je uništio djela proroka i počeo razaranje. ⁵⁵U to je vrijeme Alkima udarila kap i spriječila njegove pothvate. Usta mu zamuknuše: onako uzet, nije više mogao istisnuti ni riječi niti je mogao svojoj kući davati naloge. ⁵⁶I Alkim tako umrije u živim mukama. ⁵⁷Kad je Bakid vidio da je Alkim umro, vratio se kralju i judejska je zemlja počinula dvije godine.

Opsada Betbasija

⁵⁸Svi su se bezakonici savjetovali ovim riječima: "Gle, Jonatan i njegovi žive mirno i bezbrižno. Hajde da sad dovedemo Bakida neka ih u jednoj noći pohvata sve." ⁵⁹Potom su otišli i posavjetovali se s njim. ⁶⁰Bakid se podigao s velikom vojskom i tajno pisao svim svojim pristalicama u Judeji da pohvataju Jonatana i njegove ljude. Ali ne moguše tako, jer su oni doznali za njihovu namjeru. ⁶¹Štoviše, uhvatili su pedesetak ljudi u zemlji, počinitelje te opačine, pa su ih pogubili.

⁶²Potom se Jonatan i Šimun sa svojim ljudima skloniše u Betbasi u pustinji. Tu su popravili ono što je ondje bilo opustošeno i mjesto utvrdiše. ⁶³Kad je za to doznao Bakid, skupio je sve svoje ljude i pozvao svoje pristaše u Judeji. ⁶⁴Otišao se utaboriti kod Betbasija, opsjedao ga više dana i izradio bojne naprave. ⁶⁵Jonatan je u gradu ostavio svoga brata Šimuna, a sam je sa šakom ljudi izišao na obilazak po okolini. ⁶⁶Tukao je Odomeru i njegovu braću i Fasironove sinove u njihovu taborištu. Počeli su vojevati i uzlažahu s vojskom. ⁶⁷Šimun je sa svojim ljudima provalio

iz grada i spalio bojne naprave. ⁶⁸Udarivši na Bakida, razbiše ga i teško ga ojadiše, pomrsiše mu namjeru i vojni pohod. ⁶⁹Razgnjevi se on protiv odmetnika koji su mu savjetovali da dođe u tu zemlju, pobi mnoge te sa svojim ljudima odluči da se vrati kući. ⁷⁰Na tu vijest posla Jonatan k njemu poslanike da s njim uglave mir i povratak zarobljenika. ⁷¹On na to pristade i ostade vjeran svojim obvezama. Zakle mu se da više nikad, dok god živi, neće protiv njega ništa poduzimati. ⁷²Pošto mu je predao roblje što ga je prije u judejskoj zemlji zarobio, Bakid se vratio u svoju zemlju i više nije dolazio na židovsko područje. ⁷³Mač je otpočinuo u Izraelu. Jonatan se nastani u Mikmasu, gdje je počeo suditi narodu. Iz Izraela je istrijebio bezbožnike.

Natjecanje Aleksandra Balasa - Jonatan veliki svećenik

10Godine sto i šezdesete krenu Antiohov sin Aleksandar, nazvan Epifan, da zaposjedne Ptolemaidu. Primili su ga i on počeo u njoj vladati. ²Kad je to doprlo do ušiju kralja Demetrija, skupio je vrlo jaku vojsku i izišao protiv njega u boj. ³Ujedno je Demetrije poslao Jonatanu vrlo miroljubivo pismo u kojemu mu obećava da će ga uzvisiti u dostojanstvu. ⁴Zapravo je u sebi govorio: "Trebalo da s tim ljudima žurno sklopimo mir prije nego ga oni s Aleksandrom sklope protiv nas. ⁵Jonatan će se sjetiti svih zala što smo ih nanijeli njemu, njegovoj braći i njegovu narodu." ⁶Čak ga je ovlastio da diže vojsku, proizvodi oružje i naziva se njegovim saveznikom. Zapovjedio je da mu se iz Tvrđe predaju taoци.

⁷Jonatan ode u Jeruzalem i poruku pročita pred svim narodom, a tako i pred onima u Tvrđi. ⁸Ti su se zaista zaprepastili kad su čuli da mu je kralj dao pravo da diže vojsku. ⁹Ljudi iz Tvrđe predali su Jonatanu taoce, a on ih je vratio njihovim roditeljima. ¹⁰Jonatan se nastanio u Jeruzalemu i počeo ponovo zidati i obnavljati grad. ¹¹Napose je poslanicima zapovjedio da se ponovo podigne bedem, a gora Sion okruži i utvrdi klesanim kamenjem; oni tako i učiniše. ¹²Pobjegli su stranci koji su se nalazili u tvrđavama što ih je sagradio Bakid.

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

¹³Svaki je od njih ostavio svoj položaj i vratio se u svoju zemlju. ¹⁴Jedino su u Betsuru ostali neki od onih koji su pogazili Zakon i zapovijedi: tu im bijaše utočište.

¹⁵Kralj Aleksandar dočuo je za obećanja što ih je Demetrije dao Jonatanu. Kazivali su mu i o ratovima i junaštvima kojima su se istakli on i njegova braća i o mukama koje su morali pretrpjeti. ¹⁶Povikao je: "Hoćemo li ikad naći takva čovjeka? Učinimo ga, dakle, svojim prijateljem i saveznikom!" ¹⁷Napisao mu je i poslao pismo ovako sastavljeno: ¹⁸"Kralj Aleksandar pozdravlja svog brata Jonatana. ¹⁹Čuli smo o tebi da si hrabar i moćan čovjek i da si dostojan da budeš naš prijatelj. ²⁰Zato te danas postavljamo vrhovnim svećenikom tvog naroda i dajemo ti naslov kraljeva prijatelja (i ujedno mu posla grimiznu kabanicu i zlatnu krunu), da pristaješ uz nas i s nama sačuvaš prijateljstvo."

²¹I Jonatan se odjenu svetom odjećom sedmoga mjeseca godine sto i šezdesete o Blagdanu sjenica. Skupio je zatim vojsku i nabavio mnogo oružja.

Pismo Demetrija I. Jonatanu

²²Kad je Demetrije za to čuo, ožalosti se i reče: ²³"Zašto smo dopustili da nas preteče Aleksandar i ugrabi prijateljstvo Židova i tako učvrsti svoj položaj? ²⁴Pisat ću im i ja uvjerljivo i ponuditi im položaj i bogatstvo, ne bi li mi bili na pomoć." ²⁵I posla im pismo ovog sadržaja:

"Kralj Demetrije pozdravlja židovski narod. ²⁶Čuli smo i radujemo se što ste održali svoje ugovore sklopljene s nama i ostali nam vjerni prijatelji i što niste prešli k našim neprijateljima. ²⁷Ostanite nam vjerni i dalje, a mi ćemo vam dobročinstvima vraćati ono što za nas budete činili. ²⁸Oprostite ćemo vas mnogih daća i podijelit ćemo vam darove. ²⁹Već sad vas oslobađam i sve Židove razrješavam dažbina, poreza na sol i krunskog nameta. ³⁰I trećinu zemaljskih proizvoda i polovicu plodova s drveća što mi pripadaju otpuštam od danas pa ubuduće judejskoj zemlji i trima pokrajinama što su joj pridijeljene u Samariji i Galileji - od današnjeg dana pa zauvijek.

³¹Jeruzalem neka je svet i slobodan sa

svojim područjem, slobodan od svih desetina i daća. ³²Odričem se posjedovanja jeruzalemske Tvrđe i predajem je vrhovnom svećeniku da u njoj smjesti ljude koje sam izabere da je čuvaju.

³³Otpuštam bez otkupa svaku judejsku osobu odvedenu u zarobljeništvo izvan judejske zemlje gdje se god u mom kraljevstvu nalazila. Hoću da svi budu slobodni od nameta, oni i njihova stoka. ³⁴Neka svi blagdani, subote, mjeseci mlađaci i zakonski dani, a tako i tri dana prije i tri dana poslije blagdana, neka svi budu za sve Židove u mom kraljevstvu dani oprosta i oslobođenja. ³⁵Nitko neće imati pravo da i u čemu progoni ili uznemiruje nekoga od vas.

³⁶Židovi će se upisivati u kraljevsku vojsku do trideset tisuća ljudi, primat će plaću kakva pripada svim kraljevskim vojnicima. ³⁷Neki će od njih biti porazmješteni po velikim kraljevskim tvrđavama, a drugi će biti u povjerljivim službama kraljevstva. Neka njihovi zapovjednici i starješine proiziđu iz njihovih redova i neka žive po svojim zakonima, kako je kralj odredio za judejsku zemlju.

³⁸One tri pokrajine što su Judeji pridijeljene od Samarije neka se pripoje Judeji i budu njezine, tako da se nađu pod istim poglavarom, da ne slušaju druge vlasti osim vlasti vrhovnog svećenika.

³⁹Ptolemaidu s njezinim okružjem dajem na dar Svetištu u Jeruzalemu da se tako podmiruju troškovi Svetišta. ⁴⁰Ja osobno davat ću svake godine petnaest tisuća šekela od kraljevskih dohodaka u mjestima za to prikladnim. ⁴¹I sve ostalo što službenici nisu predali kao prijašnjih godina davat će odsad za potrebe Hrama. ⁴²Osim toga, i onih pet tisuća srebrnih šekela što su ih svake godine ubirali od dohodaka Svetišta neka se otpusti i neka pripadne svećenicima koji vrše službu.

⁴³Tko god zatraži utočište u jeruzalemskom Hramu i na njegovu području, a kralju duguje poreze ili što drugo, bit će slobodan sa svim svojim imanjem što ga posjeduje u mom kraljevstvu.

⁴⁴Za gradnju i obnavljanje Svetišta neka se troškovi isto tako namiruju iz kraljevskih dohodaka. ⁴⁵Jednako će se iz kraljevskih

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

dohodaka namirivati i troškovi za gradnju jeruzalemskih zidova i okolnih utvrda te za gradnju zidova po judejskim gradovima."

Jonatan odbija Demetrijeve ponude

⁴⁶Kad su Jonatan i narod čuli za ta obećanja, nisu povjerovali niti ih prihvatili, jer su se sjećali koliko je mnogo zlostavljao Izraela i koliko ga je ugnjetavao. ⁴⁷Zato su pristali uz Aleksandra, jer je u njihovim očima on imao miroljubive namjere. Zato su mu bili stalni saveznici. ⁴⁸Tada je kralj Aleksandar skupio velike snage i krenuo protiv Demetrija. ⁴⁹Pošto su ta dva kralja zametnula borbu, Demetrijeva vojska naže u bijeg, a Aleksandar ju je progonio i nadvladao. ⁵⁰Vodio je žestoku borbu do zalaska sunca. Toga je istog dana Demetrije poginuo.

Aleksandar se ženi Kleopatrom

⁵¹Tada je Aleksandar poslao egipatskom kralju Ptolemeju poslanike s ovom porukom:

⁵²"Budući da sam se vratio u svoje kraljevstvo, sjeo na prijestolje svojih otaca, preuzeo vlast, razbio Demetrija i zavladao našom zemljom, ⁵³budući da sam zametnuo s njime boj pa smo razbili njega i njegovu vojsku i sjeli na njegovo kraljevsko prijestolje, ⁵⁴hajde da se sprijateljimo: daj mi svoju kćer za ženu, bit ću ti zet i dat ću ti, isto kao i njoj, darove tebe dostojne!"

⁵⁵Kralj Ptolemej odgovorio je ovako: "Sretna li dana kad si se vratio u zemlju svojih otaca i sjeo na njihovo kraljevsko prijestolje! ⁵⁶Sad ću ti učiniti ono što si pisao, ali mi dođi u susret u Ptolemaidu da se vidimo, i bit ću ti tast, kako si rekao."

⁵⁷Ptolemej je otišao sa svojom kćeri Kleopatrom iz Egipta i došao u Ptolemaidu godine sto šezdeset i druge. ⁵⁸Kralj Aleksandar došao mu u susret, a on mu dao svoju kćer Kleopatru te je u Ptolemaidu veličanstveno proslavio njezinu udaju, kako pristaje kraljevima.

⁵⁹Kralj Aleksandar pisao je Jonatanu da mu dođe u posjete. ⁶⁰Dođe on svečano u Ptolemaidu i sastade se sa oba kralja. Obdari mnogim srebrom i zlatom njih i njihove

prijatelje. Podijelio je mnogo darova i ugodio im. ⁶¹Tada su se protiv njega urotili pokvarenjaci iz Izraela, izraelski ološ, te ga optužili. Ali ih kralj nije poslušao. ⁶²Nego kralj zapovjedi da Jonatanu skinu njegovu odjeću i da ga odjenu grimizom, pa tako i učiniše. ⁶³Kralj ga posadi kraj sebe i zapovjedi svojim dostojanstvenicima: "Prođite s njim posred grada i objavite da se nitko ničim protiv njega ne smije potužiti i nitko ga ne smije ničim uznemirivati." ⁶⁴Kad su tužitelji vidjeli kakva mu se iskazuje čast, kako glasnici pred njim izvikuju, kako se zaognuo grimizom, svi pobjegoše. ⁶⁵Kralj ga je počastio, upisao ga među svoje prve prijatelje i postavio za vojskovođu i namjesnika. ⁶⁶Potom se Jonatan mirno i veselo vratio u Jeruzalem.

Demetrije II. - Jonatan potukao Apolonija, upravitelja Celesirije

⁶⁷Godine sto šezdeset i pete došao je s Krete Demetrijev sin Demetrije u zemlju svojih otaca. ⁶⁸Kad je za to dočuo kralj Aleksandar, vrlo se ožalostio i vratio u Antiohiju. ⁶⁹Demetrije potvrdi Apolonija za namjesnika u Celesiriji, a ovaj sabra veliku vojsku te se utabori kod Jamnije. Velikom svećeniku Jonatanu poruči ovo:

⁷⁰"Ti mi se suprotstavljaš posve sam, tako te sam zbog tebe izvrgnut ruglu i sramoti. Zašto ti vladaš u gorama protiv nas? ⁷¹Ako li se pouzdaješ u svoju vojsku, siđi k nama u dolinu da se tu ogledamo, jer sa mnom je snaga gradova. ⁷²Pitaj i doznat ćeš tko sam ja i koji su ostali što mi pomažu. Kažu da nam nećete odoljeti, jer su ti oci u dva maha bili u vlastitoj zemlji natjerani u bijeg. ⁷³Tako se ni sad nećeš oduprijeti konjaništvu i tolikom pješaštvu u ravnici, gdje nema kamenja ni stijena ni mjesta kamo da pobjegneš."

⁷⁴Kad je Jonatan čuo Apolonijevu poruku, sva mu se duša uzbunila. Odabrao je deset tisuća ljudi te izišao iz Jeruzalema. Njegov brat Šimun došao mu je u pomoć. ⁷⁵Utaborili se pred Jopom. Građani su mu zatvorili vrata, jer je u Jopi bila Apolonijeva posada. Započeše napadati. ⁷⁶Građani se uplašiše i otvoriše vrata, i tako Jonatan zagospodari Jopom. ⁷⁷Kad je za to dočuo Apolonije, svrsta za borbu tri tisuće

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

konjanika i mnoštvo pješaka i krenu prema Azotu, kao da će samo proći, ali je odmah zaokrenuo u dolinu jer je imao mnoštvo konjanika u koje se uzdao.⁷⁸ Jonatan pohiće za njim do Azota i tu se dvije vojske sukobiše.⁷⁹ Ali je Apolonije iza njih ostavio skrivenih tisuću konjanika.⁸⁰ Jonatan je znao da iza njega ima zasjeda. Konjanici su opkolili njegovu vojsku i na vojnike odapinjali strelice od jutra do mraka.⁸¹ Vojska je dobro izdržala, onako kako je odredio Jonatan, dok su se, naprotiv, konji izmorili.⁸² Šimun priskoči sa svojom vojskom i navali na bojni red, jer je konjaništvo već obnemoglo. Neprijatelji su bili slomljeni te su pobjegli.

⁸³Konjanici se raspršili po ravnici, a bjegunci stigli u Azot i ušli u hram Dagona, svoga idola, da se spase.⁸⁴ Ali je Jonatan spalio Azot i gradove oko njega te pokupio plijen i spalio Dagonov hram i sve one koji su se u nj sklonili.⁸⁵ Osam je tisuća ljudi palo od mača i bilo spaljeno.

⁸⁶Jonatan ode odande i utabori se kod Askalona. Tu su mu građani izišli u susret s velikim slavljem.⁸⁷ Poslije toga Jonatan se sa svojima vratio u Jeruzalem s obilnim plijenom.

⁸⁸Kad je kralj Aleksandar čuo za te događaje, iskaza još veće počasti Jonatanu.⁸⁹ Poslao mu je zlatnu kopču koja se po običaju daje kraljevskim rođacima. Poklonio mu je u posjed Akaron sa svim njegovim područjem.

Ptolemej VI. pomaže Demetriju II. i umire s Aleksandrom Balasom

11 Egipatski je kralj sakupio mnogo vojske kao što je pijeska na morskoj obali, a tako i mnogo brodova, u namjeri da se lukavo dočepa Aleksandrova kraljevstva i pripoji ga svome.² Pođe u Siriju s prijateljskim riječima. Građani su mu otvarali vrata gradova, izlazili mu u susret, jer je kralj Aleksandar naložio da ga primaju. Bio mu je tast.³ Ali čim bi Ptolemej ušao u koji grad, ondje bi odmah smjestio posadu.

⁴Kad se približavao Azotu, pokazali su mu spaljen Dagonov hram, opustošeni Azot s okolinom, razbacana mrtva tijela i izgorjele ostake onih koje je Jonatan spalio u ratu.

Nagomilali su ih na hrpu na kraljevu putu.⁵ Pripovijedali su kralju što je Jonatan učinio, željeli ga oklevetati. Ali je kralj šutio.⁶ Jonatan je došao u Jopu i svečano se pridružio kralju. Pozdravili su se i tu prenoćili.⁷ Jonatan je kralja ispratio do rijeke koja se zove Eleuter, a zatim se vratio u Jeruzalem.

⁸Kralj Ptolemej zavladao je primorskim krajevima do Seleucije na moru. Počeo je snovati pakosne osnove protiv Aleksandra.⁹ Poslao je poslanike kralju Demetriju s porukom: "Hajde da među sobom sklopimo savez. Dat ću ti svoju kćer koju ima Aleksandar i kraljevat ćeš u kraljevstvu svog oca."¹⁰ Žao mi je što sam njemu dao svoju kćer. On mi radi o glavi."

¹¹Oklevetao ga je jer je poželio njegovo kraljevstvo.¹² Oduzeo mu je svoju kćer i dao je Demetriju. Raskinuo je veze s Aleksandrom, i njihovo neprijateljstvo postade očito.¹³ Ptolemej je ušao u Antiohiju i okrunio se krunom Azije; tako se okrunio dvjema krunama: egipatskom i azijskom.

¹⁴Kralj Aleksandar bio je u to vrijeme u Ciliciji, jer su se stanovnici onih krajeva pobunili.¹⁵ Kad je Aleksandar za sve to čuo, pošao je protiv njega u boj. Ptolemej krenu na nj s jakom vojskom i natjera ga u bijeg.¹⁶ Aleksandar pobježe u Arabiju da se ondje skloni, a Ptolemej je slavio slavlje.¹⁷ Arapin Zabdiel odrubi Aleksandru glavu i poslao je Ptolemeju.¹⁸ Treći dan potom umro je kralj Ptolemej, a građani su pobili njegove posade po tvrđavama.

¹⁹Kraljem je godine sto šezdeset i sedme postao Demetrije.

Prvi odnosi između Demetrija i Jonatana

²⁰U to je vrijeme Jonatan sabrao one koji su bili u Judeji da osvoji jeruzalemsku Tvrđu. Napao ju je s mnogo bojnih naprava.²¹ Tada su neki mrzitelji svog naroda, ljudi bezakonici, otišli kralju i javili mu kako Jonatan opsjeda Tvrđu.²² Na tu se vijest kralj razgnjevi. Čim je to čuo, odmah krenu u Ptolemaidu. Odande je pisao Jonatanu da prekine opsadu i što prije dođe u Ptolemaidu na razgovor s njim.²³ Kad je Jonatan primio taj poziv, zapovjedio je da se

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

nastavi opsada. U pratnji izraelskih starješina i svećenika, koje je izabrao, i sam se izvrše opasnosti. ²⁴Ponijevši srebra i zlata, odjeće i mnogo drugih darova, otišao je kralju u Ptolemaidu. Kralj ga primi milostivo. ²⁵Neki su ga odmetnici optuživali, ²⁶ali je kralj učinio s njime kao što i njegovi prethodnici: odlikova ga pred svim svojim prijateljima. ²⁷Potvrdio mu je veliko svećeništvo i sve ostale časti što ih je imao otprije i uvrstio ga među svoje prve prijatelje. ²⁸Jonatan je zamolio kralja da Judeju oslobodi od plaćanja poreza, a ujedno i tri pokrajine Samarije, a za to mu obeća tri stotine talenata. ²⁹Kralj bijaše s time sporazuman te Jonatanu o svemu tome izda pismo ovog sadržaja:

Nova povelja u prilog Židovima

³⁰"Kralj Demetrije pozdravlja brata Jonatana i judejski narod. ³¹Prijepis pisma što smo ga o vama pisali svome rođaku Lastenu upućujemo i vama da znate: ³²kralj Demetrije pozdravlja oca Lastena. ³³Odlučili smo da učinimo dobro judejskom narodu, svojim prijateljima i vjernim saveznicima, zbog njihove blagonaklonosti prema nama. ³⁴Potvrđujemo im i judejsko područje i tri pokrajine - Aferemu, Lidu i Ramataim - koje su bile oduzete Samariji i pripojene Judeji, sa svime što im pripada. Svima koji prinose žrtve u Jeruzalemu to je u naknadu za poreze što ih je kralj ondje svake godine ubirao na poljski prirod i plodove drveća. ³⁵Što se tiče naših ostalih prava na desetine i namete, na solarinu i krunski danak što nam pripada, sve im to od danas otpuštamo. ³⁶Ništa od toga neće biti opozvano odsele pa dovijeka. ³⁷Zato se sad pobrinite i načinite od ovoga prijepis, pa dajte Jonatanu da se na svetoj Gori stavi na vidljivo mjesto."

Jonatanova vojska pomaže Demetriju II. u Antiohiji

³⁸Kad je kralj Demetrije vidio da mu se zemlja pod njegovom vladom umirila i da mu se više nitko ne opire, otpustio je sve svoje čete, svaku u svoje mjesto, osim onih stranih, koje je unovačio na otocima pogana. Zato su ga

zamrzile sve čete njegovih otaca. ³⁹Tada je Trifon, koji je prije pristajao uz Aleksandra, videći da se sve čete bune protiv Demetrija, otišao k Arapinu Jamlikuu, koji je odgajao Aleksandrova sina Antioha. ⁴⁰Usrdno ga je nagovarao da mu preda dječaka, da se sin zakralji umjesto svog oca. Obavijestio ga je o svemu što je učinio Demetrije i kako ga mrze njegove čete. Ondje je ostao mnogo vremena.

⁴¹Međuto je Jonatan zatražio od kralja Demetrija da iz jeruzalemske Tvrđe i ostalih tvrđava povuče posade koje su neprestano ratovale s Izraelcima. ⁴²Demetrije je poručio Jonatanu: "Ne samo da ću to za tebe i tvoj narod učiniti nego ću tebe i tvoj narod obasuti častima čim mi se za to pruži prilika. ⁴³Zasad bi dobro učinio kad bi mi u pomoć poslao ljude, jer su mi se sve moje čete iznevjerile."

⁴⁴Jonatan mu je u Antiohiju poslao tri tisuće ljudi vičnih ratu. Kad su stigli kralju, on se njihovu dolasku silno obradova.

⁴⁵Gotovo stotinu i dvadeset tisuća građana okupilo se usred grada u namjeri da ubiju kralja. ⁴⁶Kralj je utekao u dvor, a građani zaposjeli ulice i počeli napadati. ⁴⁷Tada kralj pozva u pomoć Židove. Oni se svi odmah skupiše oko njega, potom se razidoše po gradu i toga dana pobiše do stotinu tisuća stanovnika.

⁴⁸Zapalili su grad i pokupili toga dana mnogo plijena i tako izbaviše kralja. ⁴⁹Kad su građani vidjeli da Židovi po miloj volji gospodare gradom, klonuli su srcem i zavapili kralju: ⁵⁰"Pruži nam desnicu, pa neka Židovi prestanu udarati na nas i na grad." ⁵¹Odbacili su oružje te sklopili mir. Židovi su se proslavili pred kraljem i pred svima pripadnicima njegova kraljevstva. Istakli su se u njegovim državama i vratili u Jeruzalem s mnogo plijena. ⁵²Kralj je Demetrije opet sjeo na svoje kraljevsko prijestolje, i zemlja je pod njegovom upravom bila mirna. ⁵³Ali je prekršio sva svoja obećanja, zavadio se s Jonatanom, nije više priznavao njegovih usluga nego ga silno žalostio.

Evangelje po Ivanu

VIII. POSLJEDNJA PASHA -PROSLAVA SINA ČOVJEČJEGA

3. MUKA I SMRT

Isus izdan i uhvaćen

18 To rekavši, zaputi se Isus sa svojim učenicima na drugu stranu potoka Cedrona. Ondje bijaše vrt u koji uđe Isus i njegovi učenici. ²A poznaše to mjesto i Juda, njegov izdajica, jer se Isus tu često sastajao sa svojim učenicima. ³Juda onda uze četu i od svećeničkih glavara i farizeja slugu te dođe onamo sa zubljam, svjetilkama i oružjem.

⁴Znajući sve što će s njim biti, istupi Isus naprijed te ih upita: »Koga tražite?« ⁵Odgovore mu: »Isusa Nazarećanina.« Reče im Isus: »*Ja sam!*« A stajaše s njima i Juda, njegov izdajica. ⁶Kad im dakle reče: »*Ja sam!*« – oni ustuknuše i popadaše na zemlju. ⁷Ponovno ih tada upita: »Koga tražite?« Oni odgovore: »Isusa Nazarećanina.« ⁸Isus odvrati: »Rekoh vam da sam ja. Ako dakle mene tražite, pustite ove da odu« – ⁹da se ispuni riječ koju reče: »Ne izgubih ni jednoga od onih koje si mi dao.«

¹⁰A Šimun Petar isuče mač koji je imao uza se pa udari slugu velikoga svećenika i odsiječe mu desno uho. Sluga se zvao Malho. ¹¹Nato Isus reče Petru: »Djeni mač u korice! Čašu koju mi dade Otac zar da ne pijem?«

¹²Tada četa, zapovjednik i židovski slugu uhvatiše Isusa te ga svezaše.

Isus pred Anom

¹³Odvedoše ga najprije Ani jer on bijaše tast Kajfe, velikoga svećenika one godine. ¹⁴Kajfa pak ono svjetova Židove: »Bolje da jedan čovjek umre za narod.«

Zataja Petrova

¹⁵Za Isusom su išli Šimun Petar i drugi učenik. Taj učenik bijaše poznat s velikim svećenikom pa s Isusom uđe u dvorište velikoga svećenika. ¹⁶Petar osta vani kod vrata. Tada taj drugi učenik, znanac velikoga svećenika, iziđe i reče vratarici te uvede Petra. ¹⁷Nato će sluškinja, vratarica, Petru: »Da nisi i

ti od učenika toga čovjeka?« On odvrati: »Nisam!« ¹⁸A stajahu ondje slugu i stražari, raspirivahu žeravicu jer bijaše studeno i grijahu se. S njima je stajao i Petar i grijao se. ¹⁹

Veliki svećenik ispituje Isusa

Veliki svećenik zapita Isusa o njegovim učenicima i o njegovu nauku. ²⁰Odgovori mu Isus: »Ja sam javno govorio svijetu. Uvijek sam naučavao u sinagogi i u Hramu gdje se skupljaju svi Židovi. Ništa nisam u tajnosti govorio. ²¹Zašto mene pitaš? Pitaj one koji su slušali što sam im govorio. Oni eto znaju što sam govorio.« ²²Na te njegove riječi jedan od nazočnih slugu pljusne Isusa govoreći: »Tako li odgovaraš velikom svećeniku?« ²³Odgovori mu Isus: »Ako sam krivo rekao, dokaži da je krivo! Ako li pravo, zašto me udaraš?« ²⁴Ana ga zatim posla svezana Kajfi, velikom svećeniku.

Petar ponovno zatajuje Isusa

²⁵Šimun Petar stajao je ondje i grijao se. Rekoše mu: »Da nisi i ti od njegovih učenika?« On zanijeka: »Nisam!« ²⁶Nato će jedan od slugu velikog svećenika, rođak onoga komu je Petar bio odsjekao uho: »Nisam li te ja vidio u vrtu s njime?« ²⁷I Petar opet zanijeka, a pijetao odmah zapjeva.

31. tjedan,
156. dan čitanja, petak, 7. srpnja
2017.

1Mak 11,54-14,49
Iv 18,28-19,15

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

Jonatan protiv Demetrija II. – Šimun ponovno osvaja Betsur – Okršaj kod Hasora

⁵⁴Poslije toga vratio se Trifon i s njim dječak Antioh, koji se zakraljio i ovjenčao krunom.⁵⁵Tada su se oko njega skupile sve čete kojih se Demetrije riješio. Zaratile su s Demetrijem, natjerale ga u bijeg i porazile.⁵⁶Trifon se dočepao slonova i zavladao Antiohijom.

⁵⁷Mladi je Antioh pisao Jonatanu ovo: »Potvrđujem te za vrhovnog svećenika i postavljam te nad četiri pokrajine i određujem da budeš među kraljevim prijateljima.«⁵⁸Ujedno mu je poslao zlatno posuđe i stolni pribor, ovlastio ga da pije iz zlatnih čaša, da se oblači u grimiz i nosi zlatnu kopču.⁵⁹Njegova brata Šimuna postavio je za vojskovođu od Tirskih stepenica do međa egipatskih.⁶⁰Jonatan krenu na obilazak Prekorječja i gradova. Sva sirijska vojska prešla je na njegovu stranu da se s njim zajedno bori. Kad je došao u Askalon, građani su ga svečano dočekali.⁶¹Odande je otišao u Gazu. Gaza je zatvorila vrata, pa ju je uzeo opsjedati, a okolice paliti i plijeniti.⁶²Gažani su stali Jonatana zaklinjati, a on im dade mira, ali je sinove njihovih starješina uzeo za taoce i poslao ih u Jeruzalem. Potom je prošao zemljom do Damaska.

⁶³Jonatan je čuo da su Demetrijevi zapovjednici došli u Kedeš u Galileji s velikom vojskom da ga maknu s dužnosti.⁶⁴On krenu prema njima, a svoga brata Šimuna ostavi u zemlji.⁶⁵Šimun je opsjedao Betsur, napadao ga mnogo dana i opkoljavao stanovnike.⁶⁶Tada ga zamoliše za mir, a on prihvati. Ali moradoše isprazniti to mjesto, a on zaposjede grad i smjesti u nj posadu.⁶⁷Jonatan se sa svojom vojskom utaborio kod Genezaretskoga jezera, a u ranu su zoru dosegli ravnice Hasor.⁶⁸Strana vojska pođe ravnicom da ga presretne, pošto mu je u gorama postavila zasjedu. Dok je ta vojska nadirala ravno,⁶⁹ljudi iz zasjede izbili su iz skrovišta i zametnuli bitku.⁷⁰Svi se Jonatanovi ljudi razbježaše, nijedan od njih nije ostao, osim Matatije, Apsalomova sina, i Jude, Halfijeva

sina, zapovjednika njegovih vojnika.⁷¹Tada Jonatan razdrije odjeću na sebi, glavu posu prašinom i pomoli se.⁷²Vrati se u borbu i suzbi neprijatelja i natjera ga u bijeg.⁷³Kad su to vidjeli oni koji bijahu pobjegli, vratiše se k njemu te su s njim tjeroali neprijatelja do Kedeša, do njegova tabora, pa se tu i oni utaboriše.⁷⁴Taj su dan pale tri tisuće ljudi tuđinske vojske. Jonatan se tada vrati u Jeruzalem.

Jonatanovi odnosi s Rimom i Spartom

12 Videći da mu je pogodna prilika, Jonatan izabra ljude i poslao ih u Rim da s Rimljanima potvrde i obnove prijateljstvo.²Jednaka je pisma poslao i Spartancima i drugima.³Tako su oni otišli u Rim, ušli u Senat i rekli: »Veliki svećenik Jonatan i narod židovski poslaše nas da među sobom obnovimo prijateljstvo i savezništvo kakvo je bilo prije.«⁴Dali su im pisma za vlasti svake zemlje, s preporukom da ih upute u miru u judejsku zemlju.

⁵Evo prijepisa pisma koje je Jonatan pisao Spartancima:

⁶»Veliki svećenik Jonatan, narodno vijeće, svećenici i ostali narod židovski pozdravljaju svoju braću Spartance.⁷Već prije poslao je Arije, koji je vladao među vama, velikom svećeniku Oniji pismo u kojem potvrđuje da ste naša braća, kako to pokazuje priloženi prijepis.⁸Onija je s počastima dočekao čovjeka koji je bio poslan i primio je pismo koje je jasno govorilo o savezništvu i prijateljstvu.⁹Što se nas tiče, iako nam to ne bi bilo potrebno budući da nam za utjehu stoje na raspolaganju svete knjige,¹⁰pokušali smo nekoga poslati da se obnovi bratstvo i prijateljstvo koje nas s vama veže, da se ne otuđimo od vas, jer je proteklo mnogo vremena od vašeg poslanstva.¹¹Mi se vas neprestano sjećamo u svako doba i u svakoj prilici, o blagdanima i ostalim svečanim danima, kad prinosimo žrtve i molimo, kako se pristoji i dolikuje sjećati se braće.¹²Radujemo se vašoj slavi.¹³Oko nas su se umnožile nevolje i ratovi i na nas su zavojštili kraljevi, naši susjedi.¹⁴U tim ratovima nismo vam htjeli

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

biti na teret, kao ni ostalim našim saveznicima i prijateljima, ¹⁵jer nam s Neba dolazi pomoć koja nas jača. Tako smo izbačeni od svojih neprijatelja, a oni su poniženi. ¹⁶Izabrali smo, dakle, Antiohova sina Numenija i Jasonova sina Antipatra i poslali ih k Rimljanima da s njima obnove prijateljstvo i savez koji nas je ujedinjavao prije. ¹⁷Njima smo naložili da pođu i k vama, da vas pozdrave i uruče vam naša pisma o obnavljanju bratstva. ¹⁸I sad će nam biti drago ako nam na to odgovorite.«

¹⁹Ovo je prijepis pisma što su ga oni poslali Oniji:

²⁰»Spartanski kralj Arije pozdravlja velikog svećenika Oniju. ²¹Našlo se u spisu o Spartancima i Židovima da su braća i da su od Abrahamova roda. ²²Sad, kad to znamo, bit će nam drago ako nam pišete o vašem blagostanju. ²³Mi vam pišemo ovako: vaša stada i vaša dobra naša su, a naša su vaša. Zato smo odredili da vam se u tom smislu donese poruka.«

Jonatan u Celesiriji, Šimun u Filisteji

²⁴Uto je Jonatan dočuo da su se Demetrijevi zapovjednici vratili s jačom vojskom nego prije da udare na nj. ²⁵Izišao je iz Jeruzalema i krenuo prema njima u zemlju Hamat, jer im nije htio dopustiti da uđu u njegovu zemlju. ²⁶Poslao je uhode u njihov tabor. Ti su se vratili i javili mu kako se spremaju da noću navale na njih. ²⁷Kad je zašlo sunce, Jonatan je zapovjedio svojim da bdiju i oružje drže pod rukom, da svu noć budu spremni na boj. Oko tabora postavio je predstraže.

²⁸Na vijest da su Jonatan i njegovi spremni na boj, neprijatelji su se uplašili i klonuli srcem te su u svom taboru zapalili vatre. ²⁹Ali Jonatan i njegovi vojnici nisu do jutra znali za njihov odlazak, jer su vidjeli da gore vatre. ³⁰Jonatan ih stade goniti, ali ih ne stiže budući da su prešli rijeku Eleuter. ³¹Jonatan je odatle krenuo protiv Arapa koji se zovu Zabadejci te ih razbio i oplijenio. ³²Zatim je digao tabor i došao u Damask i prošao svu tu zemlju. ³³A Šimun se zaputio i dopro sve do Askalona i susjednih mjesta. Skrenuo je u Jopu i zauzeo je. ³⁴Čuo je, naime, da stanovnici kane to

mjesto predati Demetrijevim pristašama. U nj je smjestio posadu da ga čuvaju.

Utvrđivanje Jeruzalema

³⁵Kad se Jonatan vratio, sazvaio je skupštinu narodnih starješina i s njima odlučio da u Judeji sagradi tvrđave, ³⁶da nadogradi jeruzalemske zidove, podigne visoku pregradu između Tvrđe i grada i tako odijeli Tvrđu od grada, osami je da njezini ljudi ne mogu ni kupovati ni prodavati. ³⁷Sabrali su se da ponovno ozidaju grad. Srušio se dio zida na potoku s istočne strane. Obnovili su četvrt zvanu Kafenata. ³⁸A Šimun ponovno sagradi Adidu u Šefeli, utvrdi je i namjesti vrata s prijevornicama.

Jonatan pada neprijatelju u ruke

³⁹Trifon je snovao da zavlada Azijom, ovjenča se krunom i digne ruku na kralja Antioha. ⁴⁰Bojeći se da ga Jonatan ne spriječi i da na nj, ako ustreba, ne zavojšti, smišljao je kako bi ga uhvatio i ubio. Krenuo je u Betšan.

⁴¹Jonatan iziđe preda nj sa četrdeset tisuća ljudi izabranih za borbu. Došao je u Betšan. ⁴²Trifon je vidio kako je došao s velikom vojskom pa se pobojao na nj staviti ruku. ⁴³I tako ga primi s počastima, preporuča ga svim svojim prijateljima, obdari ga i svojim prijateljima i četama zapovjedi da ga slušaju kao njega samoga. ⁴⁴Jonatanu je rekao: »Zašto si zamarao sav taj narod kad među nama ne prijeti rat? ⁴⁵Pošalji ih, dakle, svojim kućama, izaberi nekoliko ljudi da te prate pa hajde sa mnom u Ptolemaidu. Predat ću ti taj grad kao i ostale tvrđave, ostatak četa i sve službenike, zatim ću se vratiti i otići, jer radi toga sam i došao.«

⁴⁶Jonatan mu povjerova i učini kako je on rekao. Otpustio je čete da odu u židovsku zemlju. ⁴⁷Uza se je ostavio tri tisuće ljudi, od kojih je dvije tisuće odvojio u Galileji, a tisuću ih je poslao s njim. ⁴⁸Kad je Jonatan ušao u Ptolemaidu, njezini stanovnici zatvoriše vrata, uhvatiše ga i posjekoše sve njegove pratioce. ⁴⁹Trifon je poslao pješake i konjanike u Galileju i u veliku ravnicu da pobiju sve

Prva knjiga o Makabejcima

IV. JONATAN POGLAVAR ŽIDOVA I VELIKI SVEĆENIK

V. ŠIMUN VELIKI SVEĆENIK I VOĐA ŽIDOVA (143.–134. prije Krista)

Jonatanove pristalice. ⁵⁰Ti su doznali da je Jonatan uhvaćen i da je poginuo zajedno sa svima svojim. Ohrabрили su jedni druge i pošli stisnutih redova, spremni za boj. ⁵¹Kad su progonitelji vidjeli da im je život ugrožen, vratiše se. ⁵²Svi su živi i zdravi došli u židovsku zemlju. Oplakivali su Jonatana i njegovu pratnju. Bili su puni straha. Sav je narod tugovao.

⁵³Svi su pogani oko njih nastojali da ih istrijebe. Govorili su: »Nemaju ni vođe ni pomoćnika. Vrijeme je da udarimo na njih, pa ćemo im zatrti spomen među ljudima!«

V. ŠIMUN VELIKI SVEĆENIK I

VOĐA ŽIDOVA (143.–134. prije Krista)

Šimun preuzima zapovjedništvo

13 Šimun je saznao da je Trifon sabrao veliku vojsku da upadne u judejsku zemlju i da je opustoši. ²Kad je vidio gdje narod strepi od straha, došao je u Jeruzalem i skupio ga. ³Tješio je narod govoreći:

»Dobro znate što smo ja i moja braća i kuća mog oca učinili za Zakon i za Sveto mjesto. Poznati su vam i ratovi i nevolje koje smo pretrpjeli. ⁴Sva su moja braća izginula za Izrael. Ja sam ostao sam. ⁵U vrijeme ugnjetavanja nikako ne želim svog života štedjeti. Nisam bolji od svoje braće. ⁶Nego radije ću osvetiti svoj narod, Sveto mjesto, vaše žene i vašu djecu, jer su se svi pogani, gonjeni mržnjom, udružili da nas zatru.«

⁷Čim je narod čuo te riječi, rasplamtio se duh u njemu. ⁸Odgovorili su mu jakim glasom: »Ti si naš vođa namjesto Jude i svoga brata Jonatana! ⁹Preuzmi vodstvo u našem ratu. Što nam god ti zapovjediš, mi ćemo izvršiti.«

¹⁰Sabrao je sve ljude sposobne za borbu i žurno dovršio zidove Jeruzalema i unaokolo ga utvrdio. ¹¹Poslao je u Jopu Apsalomova sina Jonatana i s njim znatnu vojsku. Taj je odande izagnao stanovnike i ondje se nastanio.

Šimun odagnao Trifona iz Judeje

¹²Trifon se podigao s velikom vojskom iz Ptolemaide da navali na židovsku zemlju. S njime je bio zaslužnjeni Jonatan. ¹³Šimun se utaborio kod Adide naprama ravnici. ¹⁴Kad je Trifon doznao da je Šimun zamijenio svoga brata Jonatana i da kani s njim zametnuti boj, poslao je poslanike da mu kažu: ¹⁵»Zbog srebra što ga tvoj brat Jonatan duguje kraljevskoj blagajni za službe što ih je obnašao držimo ga u sužanjstvu. ¹⁶Zato sad pošalji stotinu srebrnih talenata i dva njegova sina kao taoce, da se, kad bude pušten na slobodu, ne odmetne od nas. Onda ćemo ga pustiti.«

¹⁷Premda je Šimun znao da mu glasnici lažu, ipak je poslao po srebro i dječake da na sebe ne navuče veliko neprijateljstvo naroda. ¹⁸Jer bi inače rekli da je Jonatan poginuo zato što on nije poslao novce i dječake. ¹⁹Zato je poslao dječake i stotinu talenata, ali ga Trifon prevari i ne posla Jonatana. ²⁰Poslije toga Trifon je krenuo da osvoji zemlju i opustoši je. Odabrali su zaobilazni put prema Adori. Šimun mu se isprečavao sa svojom vojskom kuda god je on prolazio. ²¹A oni koji su bili u Tvrdi poslaše Trifonu poslanike, tražeći da brzo dođe k njima kroz pustinju i opskrbi ih hranom. ²²Tada Trifon odredi da onamo odu svi njegovi konjanici, ali je te noći pao tako obilan snijeg da nisu mogli krenuti. Digao je tabor i otišao u Galaaditidu. ²³Nadomak Baskame ubio je Jonatana, koga tu i pokopaše. ²⁴Potom se Trifon vratio u svoju zemlju.

Jonatan pokopan u modinskoj grobnici koju je sagradio Šimun

²⁵Šimun je poslao po kosti svoga brata Jonatana i ukopao ga u Modinu, gradu svojih otaca. ²⁶Za njim je žalio sav Izrael i oplakivao ga mnogo dana. ²⁷Šimun je na grobnici svog oca i svoje braće podigao nadgrobnik od kamena uglađena straga i sprijeda, a tako visok da se vidio iz daljine. ²⁸Podigao je sedam piramida, jednu prema drugoj, ocu i majci i četvorici braće. ²⁹Načinio im je podnožja, okružio ih visokim stupovima, na stupove je na vječni spomen postavio bojnu opremu, a uz bojnu opremu klesane lađe da ih

Prva knjiga o Makabejcima

V. ŠIMUN VELIKI SVEĆENIK I VOĐA ŽIDOVA (143.–134. prije Krista)

vide svi koji plove morem. ³⁰Takva je grobnica koju je podigao u Modinu i koja postoji i danas.

Darovi Demetrija II. Šimunu

³¹Trifon je mladoga kralja Antioha pogubio na prijevaru. ³²Zavladao je namjesto njega, ovjenčao se krunom Azije i time navalio mnogo zla na zemlju. ³³A Šimun je ponovno sagradio tvrđave po Judeji, obzidao ih visokim kulama i velikim zidovima, s vratima i prijevornicama, i tvrđave je opskrbio hranom. ³⁴Potom je Šimun izabrao ljude i poslao ih kralju Demetriju da zemlji isposluju oprost, jer je Trifon znao samo otimati. ³⁵Kralj Demetrije poslao je odgovor na njihov zahtjev u pismu sastavljenu ovako:

³⁶»Kralj Demetrije pozdravlja vrhovnog svećenika Šimuna, prijatelja kraljevâ, starješine i judejski narod. ³⁷Primili smo zlatnu krunu i palminu grančicu koju ste nam poslali, pa smo pripravnici da s vama sklopimo potpuni mir i da pišemo svojim službenicima da vas oprostite od poreza. ³⁸Sve ono što smo s vama uglavili neka ostane na snazi i tvrđave što ste ih sagradili neka su vaše. ³⁹Opraštamo vam dosadašnje prijestupe i propuste i krunu koju dugujete. A ako se kakav drugi porez ubirao u Jeruzalemu, neka se više ne zahtijeva. ⁴⁰Ako su koji od vas kadri da se uvrste u moju tjelesnu stražu, neka se upišu. Neka među nama vlada mir.«

⁴¹Godine sto sedamdesete skinut je jaram poganâ s Izraela, ⁴²i narod je u svojim poveljama i ugovorima počeo pisati: »Prve godine istaknutog vrhovnog svećenika, židovskog vojskovođe i glavara Šimuna.«

Šimun zauzima Gezer

⁴³U te dane opkoli Šimun Gezer da bi ga zaposjeo vojskom. Načinio je kule na kotačima i njima se poslužio protiv grada. Prolomio je jedan od bedema i osvojio ga. ⁴⁴Oni s kule uskočili su u mjesto. U gradu nastala velika strka. ⁴⁵Građani se sa ženama i dječom popeli na bedeme, trgali na sebi odjeću i Šimunu iza glasa dovikivali da s njima sklopi mir: ⁴⁶»Ne

postupaj s nama po našoj zloći, nego po svojem milosrđu!« ⁴⁷Šimun se s njima sporazumio i prestao je na njih udarati, ali ih je istjerao iz grada, očistio kuće u kojima su držali idole, a zatim uđe uz pjesme i hvalospjeve. ⁴⁸Uklonio je odande svaku nečistoću, naselio ljude koji vrše Zakon, utvrdio grad pa onda u njemu sebi uredio boravište.

Šimun osvaja jeruzalemsku Tvrđu

⁴⁹Onima koji su bili u jeruzalemskoj Tvrđi nije se dopuštalo da odlaze iz zemlje ili da u nju idu, da kupuju ili prodaju. Ljuto su izgledjeli. Mnogi su od njih svisnuli od gladi. ⁵⁰Zavapili su k Šimunu da s njima sklopi mir, a on tako i učini, ali ih odande istjera i očisti Tvrđu od svake poganštine. ⁵¹Židovi su u nju ušli dvadeset i trećega dana drugoga mjeseca godine sto sedamdeset i prve. Klicali su noseći palmine grane, pjevali himne i hvalospjeve uz citare, harfe i cimbale, jer velik neprijatelj bijaše slomljen i izbačen iz Izraela. ⁵²Šimun je odredio da se svake godine taj dan svetkuje s veseljem. Utvrdio je hramsku goru kraj Tvrđe te se ondje sa svojima nastanio.

⁵³Kad je Šimun vidio da mu je sin Ivan odrastao do muževne dobi, postavi ga zapovjednikom svih snaga. Ivan se smjestio u Gezeru.

Pohvala Šimunu

14 Godine sto sedamdeset i druge skupio je kralj Demetrije svoju vojsku i pošao u Mediju da dobije pomoć za rat protiv Trifona. ²Kad je perzijski i medijski kralj Arsak čuo da je Demetrije došao na njegovo područje, poslao jednog od svojih zapovjednika da ga uhvati živa. ³Taj je otišao i porazio Demetrijevu vojsku, a njega uhvatio i doveo Arsaku, koji ga zatvori. ⁴Zemlja je bila mirna za sve Šimunove vlade.

Radio je na dobro svog naroda,
i njegovu su vlast voljeli
i njegovu slavu za sveg mu života.

⁵Uz ostala slavna djela
zauze Jopu, od nje učini svoju luku

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

- i sebi otvori pristup k morskim otocima.
- ⁶Razmakao je međe svog naroda,
zadržao zemlju u ruci
- ⁷i skupio mnoštvo zarobljenika.
Zagospodario je Gezerom, Betsurom i
Tvrđom,
odande je uklonio poganštinu
i nitko se nije našao da mu odoli.
- ⁸Ljudi su mirno obrađivali zemlju,
zemlja je davala svoj prirod,
a drveće u ravnici plodove.
- ⁹Starci su na trgovima sjedili,
svi su razgovarali o blagostanju,
mladići su nosili raskošnu odoru i oklop.
- ¹⁰Gradove je opskrbio živežem,
opremio ih utvrdama,
slava mu se pronijela do nakraj svijeta.
- ¹¹Smirio je zemlju
te Izrael doživje veliku radost.
- ¹²Svatko je sjedio pod svojom lozom i
smokvom
i nitko ga nije uznemirivao.
- ¹³Nestali su svi što su ga u zemlji napadali,
i tih su dana kraljevi bili poraženi.
- ¹⁴Pridizao je ponizne u svom narodu
i suzbijao sve bezbožnike i zlikovce.
Obdržavao je Zakon,
- ¹⁵vratio slavu Svetišću i
obogatilo ga mnogim posuđem.

Obnova saveza sa Spartom i Rimom

¹⁶Kad se u Rimu i do same Sparte saznalo da je Jonatan umro, nastade velika žalost.

¹⁷Ali su čuli da ga je kao vrhovni svećenik naslijedio njegov brat Šimun, da je zavladao zemljom i gradovima u njoj ¹⁸i zato su mu pisali na brončanim pločicama da s njim obnove prijateljstvo i savezništvo koje su već uglavili s njegovim bratom Judom i Jonatanom. ¹⁹To se pročitalo pred skupštinom u Jeruzalemu.

²⁰Evo prijepisa pisma što su ga poslali Spartanci:

»Glavari i grad Spartanaca pozdravljaju velikog svećenika Šimuna, starješine, svećenike i sav ostali židovski narod, svoju braću. ²¹Poslanici koje ste poslali našem narodu kazivali su nam o vašoj slavi i časti i

obradovali smo se njihovu dolasku. ²²Mi smo njihov izvještaj zapisali u narodnom vijeću ovako: židovski poslanici, Antiohov sin Numenije i Jasonov sin Antipater, došli su da s nama obnove prijateljstvo. ²³I narod je odlučio da ljude primi s počastima i da se prijepis njihova izvješća stavi među javne spise, da spartanski narod na to sačuva uspomenu. Osim toga, jedan je prijepis načinjen za vrhovnog svećenika Šimuna.«

²⁴Poslije toga Šimun je poslao Numenija u Rim s velikim zlatnim štitom, teškim tisuću mina, da s Rimljanima utvrdi savez.

Odluka u počast Šimunu

²⁵Kad je narod saznao za te događaje, reče: »Kako da zahvalimo Šimunu i njegovim sinovima? ²⁶Jer on se pokazao čvrst, kao i njegova braća i kuća njegova oca. U bojevima je junački odbio izraelske neprijatelje i izvojštio slobodu.« I ispisaše brončane pločice, koje su postavili na stupove na gori Sionu. ²⁷A evo, u prijepisu, što su napisali:

»Osamnaestog dana mjeseca elula godine sto sedamdeset i druge, a to je treća godina velikog svećenika Šimuna, u Asaramelu, ²⁸na velikoj skupštini svećenika, naroda, narodnih knezova i zemaljskih starješina objavilo se sljedeće:

²⁹Dok su se česti ratovi vodili u zemlji, Matatijin sin Šimun, potomak Joaribovih sinova, i njegova braća izlagali su se opasnosti i opirali se protivnicima svog naroda da održe svoje svetište i Zakon i uvelike su proslavili narod. ³⁰Jonatan je okupio narod i postao veliki svećenik, a zatim se pridružio svom narodu. ³¹Neprijatelji Židova naumili su osvojiti njihovu zemlju da opustoše njihovo područje i dignu ruke na Svetište. ³²Tada je ustao Šimun i počeo vojevati za narod. Dao je mnogo svoga blaga, opremao oružjem hrabre ljude svog naroda i davao im plaću. ³³Utvrđio je židovske gradove i Betsur na židovskoj međi, gdje se prije nalazilo neprijateljsko oružje, i ondje je smjestio posadu židovskih ratnika. ³⁴Utvrđio je i Jopu na moru i Gezer u azotskom kraju, gdje su prije bili neprijatelji. Ondje je naselio Židove i ostavio im sve što im

Prva knjiga o Makabejcima

III. JUDA MAKABEJ POGLAVAR ŽIDOVA

je trebalo za uzdržavanje. ³⁵Narod je upoznao Šimunovu vjernost i slavu kojom je on nakanio ovjenčati svoj narod. Zbog svih njegovih zasluga, zbog pravde i vjernosti narodu i jer je svime nastojao da podigne narod, postaviše ga za svoga vođu i velikog svećenika. ³⁶Onih dana on je uspio odstraniti pogane iz zemlje koju su zaposjeli i one iz Davidova grada u Jeruzalemu, gdje su se utvrdili i odakle su provaljivali i onečišćivali okolicu Svetišta i tako teško obeščašćivali njegovu svetost. ³⁷Smjestio je ondje židovske ratnike i utvrdio Tvrđu da zemlja i grad budu sigurni. Podigao je i jeruzalemske židove. ³⁸Zato mu je kralj Demetrije potvrdio vrhovno svećeništvo, ³⁹podigao ga u red svojih prijatelja i okružio ga velikim sjajem. ⁴⁰Jer je kralj čuo kako Rimljani Židove nazivaju svojim prijateljima, saveznicima i braćom i kako su Šimunove poslanike počastili, ⁴¹a Židovi i svećenici zaključili neka im Šimun bude vođa i veliki svećenik do vijeka, dok ne ustane vjerodostojan prorok. ⁴²Neka im bude upravitelj te određuje one koji će se brinuti za dobro Svetišta, za upravu zemljom, za oružje i utvrde. ⁴³Neka se brine za Svetište. Njega neka svi slušaju, sve isprave u zemlji neka se pišu u njegovo ime, a on da se oblači u grimiz i nosi zlatan nakit. ⁴⁴Da se ne usudi nitko, ni od naroda ni od svećenika, da štogod osujećuje ili se protivi onome što je on zapovjedio, niti da mimo njega u zemlji saziva skupštine, niti da se oblači grimizom ili nosi zlatnu kopču. ⁴⁵Tko se god o to ogriješi ili štogod od toga osujeti bit će krivac. ⁴⁶Sav je narod odobrio da se Šimun ovlasti da radi prema svom nahođenju. ⁴⁷Šimun je prihvatio i pristao da bude vrhovni svećenik, vojskovođa i knez Židova i svećenika, da bude na čelu svima.«

⁴⁸Oredili su da se ta isprava ureže u brončane ploče i da se one izlože u predvorju Svetišta na vidljivu mjestu, ⁴⁹a da se njezini prijepisi pohrane u riznici tako da njima raspoložu Šimun i njegovi sinovi.

Evangelje po Ivanu

VIII. POSLJEDNJA PASHA -PROSLAVA SINA ČOVJEČJEGA

Isus pred Pilatom

²⁸Nato odvedoše Isusa od Kajfe u dvor upraviteljev. Bilo je rano jutro. I oni ne uđoše da se ne okaljaju, već da mognu blagovati pashu. ²⁹Pilat tada iziđe pred njih i upita: »Kakvu tužbu iznosite protiv ovoga čovjeka?« ³⁰Odgovore mu: »Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi.« ³¹Reče im nato Pilat: »Uzmite ga vi i sudite mu po svom zakonu.« Odgovoriše mu Židovi: »Nama nije dopušteno nikoga pogubiti« – ³²da se ispuni riječ Isusova kojom je označio kakvom mu je smrću umrijeti.

³³Nato Pilat uđe opet u dvor, pozove Isusa i upita ga: »Ti li si židovski kralj?« ³⁴Isus odgovori: »Govoriš li ti to sam od sebe ili ti to drugi rekoše o meni?« ³⁵Pilat odvrat: »Zar sam ja Židov? Tvoj narod i glavari svećenički predadoše te meni. Što si učinio?«

³⁶Odgovori Isus: »Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta. Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moje bi se sluge borile da ne budem predan Židovima. Ali kraljevstvo moje nije odavde.« ³⁷Nato mu reče Pilat: »Ti si dakle kralj?« Isus odgovori: »Ti kažeš: ja sam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu. Tko je god od istine, sluša moj glas.« ³⁸Reče mu Pilat: »Što je istina?«

Isus osuđen na smrt

³⁹Rekavši to, opet iziđe pred Židove i reče im: »Ja ne nalazim na njemu nikakve krivice. A u vas je običaj da vam o Pashi nekoga pustim. Hoćete li dakle da vam pustim kralja židovskoga?« ⁴⁰Povikaše nato opet: »Ne toga, nego Barabu!« A Baraba bijaše razbojnik.

19 Tada Pilat uze i izbičeva Isusa. ²A vojnici spletoše vijenac od trnja i staviše mu ga na glavu; i zaogrnuše ga grimiznim plaštem. ³I prilazili su mu i govorili: »Zdravo, kralju židovski!« I pljuskali su ga.

⁴A Pilat ponovno iziđe i reče im: »Evo vam ga izvodim da znate: ne nalazim na njemu nikakve krivice.« ⁵Iziđe tada Isus s trnovim vijencem, u grimiznom plaštu. A Pilat im kaže: »Evo čovjeka!« ⁶I kad ga ugledaše glavari

svećenički i sluge, povikaše: »Raspni, raspni!« Kaže im Pilat: »Uzmite ga vi i raspnite jer ja ne nalazim na njemu krivice.« ⁷Odgovoriše mu Židovi: »Mi imamo Zakon i po Zakonu on mora umrijeti jer se pravio Sinom Božjim.«

⁸Kad je Pilat čuo te riječi, još se više prestraši ⁹pa ponovno uđe u dvor i kaže Isusu: »Odakle si ti?« No Isus mu ne dade odgovora. ¹⁰Tada mu Pilat reče: »Zar meni ne odgovaraš? Ne znaš li da imam vlast da te pustim i da imam vlast da te razapnem?« ¹¹Odgovori mu Isus: »Ne bi imao nada mnom nikakve vlasti da ti nije dano odozgor. Zbog toga ima veći grijeh onaj koji me predao tebi.«

¹²Od tada ga je Pilat nastojao pustiti. No Židovi vikahu: »Ako ovoga pustiš, nisi prijatelj caru. Tko se god pravi kraljem, protivi se caru.« ¹³Čuvši te riječi, Pilat izvede Isusa i posadi na sudačku stolicu na mjestu koje se zove Litostrotos – Pločnik, hebrejski Gabata – ¹⁴a bijaše upravo priprava za Pashu, oko šeste ure – i kaže Židovima: »Evo kralja vašega!« ¹⁵Oni na to povikaše: »Ukloni! Ukloni! Raspni ga!« Kaže im Pilat: »Zar kralja vašega da razapnem?« Odgovoriše glavari svećenički: »Mi nemamo kralja osim cara!«